

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
József-körút 18.

Főszerkesztő: **VÉSZI JÓZSEF.**
Felelős szerkesztő: **BRAUN SÁNDOR.**
Kiadja: **A SZERKESZTŐSÉG.**

Egész évre 28 k., (14), 1/2 évre 14 k., (7), 1/4 évre
7 k., (3.50), egy hónapra 2 k. 40 fillér, (1.20 frt).
Egyes szám Budapesten 8, vidéken 10 fillér.

A khinai válság.

Budapest, szeptember 9.

A khinai helyzetben az utolsó napok alatt semmiféle változás nem állott be. Előtérben még ma is Oroszország ismert javaslata van, miután nagyon gyorsan megjött a cáfolat arra a hírre, hogy Németország kompromisszumos javaslattal állt elő, amely odairányul, hogy a hatalmak pekingi csapatainak csak csekély töredékét hagyják Pekingben. Ezek csak akkor lépjenek akcióba, ha újra ki-törnének a zavargások. Ha hiteles volna is e cáfolat, mégis nagyon valószínű, hogy a hatalmakat már legközelebb ilyen javaslat is foglalkoztatni fogja. A washingtoni kormány Peking kiürítésének ily formáját már is kedvezően fogadta, sőt magáévá tette. Terve az, hogy a pekingi követségek védelmére vagy 1000 főnyi őrséget alakítsanak, míg Peking falain kívül még 2500 ember álljon, hogy annak az ezernék gyorsan segítségére mehessen. Azonkívül szükségesnek tartja az amerikai kormány, hogy bizonyos ideig még 20.000 ember Tiencinben legyen. Amerika tehát ezen az alapon folytatja majd tudakozódásait.

Remélni is lehet, hogy e kompromisszum-javaslat révén a tárgyalások megegyezésre vezetnek, annyiival is inkább, mert Oroszország a maga célját elérte már, midőn a maga javaslataival bizonyítékát szolgáltatotta Khina iránt való jóakarátának. Washingtonban azt hiszik, hogy ha *Waldersee* még a mai helyzetet találná Khinában, Németország követelni fogja, hogy a tábornagy vezesse a tárgyalásokat Khinával, mint az összes hatalmak képviselője, mert így lehetne leggyorsabban rendezni a khinai ügyet, míg ha minden hatalom önállóan járna el, ez könnyen újabb surlódásokat támaszthatna.

New York, szeptember 9.

Míg bizonyos washingtoni jelentések azt jelzik, hogy az Egyesült-Államok visszavonják csapataikat Pekingből, mert azt látják, hogy Oroszország magatartása következtében a hatalmak közötti egyetértés lehetetlen, addig a gyakran jól értesült *Tribune* azt mondja, hogy Amerika abbéli fáradozásai, hogy a hatalmak közt egyetértést létesítsen, eredménytelen kecsesgetnek. Peking kiszolgáltatását az eddig ott uralkodó anarkriának Amerika sokkal aggályosabbnak tartja, mintsem hogy egyáltalában megfontolás tárgyává tehetné. Amerika terve az, hogy a pekingi követségek részére vagy 1000 főnyi védőrséget alakítsanak, míg Peking falain kívül még kétezere-öttszáz ember álljon, hogy annak az ezernék gyorsan segítségére mehessen és hogy végül 20.000 ember Tiencinben állomásozzék. A *Tribune* azt állítja, hogy Oroszország kész volna ehhez a tervhez hozzájárulni. Az egyetlen akadály annak, hogy a khinai kormánnyal azonnal megkezdjék a tárgyalásokat, abban áll, hogy lehetetlen érintkezésbe lépni felelős khinai hivatalnokokkal. Ezen azonban segítve lesz Mihelyt nyilvánosságra hozzák azt a tényt, hogy a hatalmak ismét teljesen egyet-értenek. Ezt néhány napon belül várják.

London, szeptember 9.

A Reuter-ügynökség jelenti Washingtonból: Chaffee tábornok rendeletet kapott, hogy készítsék elő az amerikai csapatoknak Pekingből való visszavonulását. Az amerikai hatóságokat utasították, hogy gondoskodjanak elegendő szállítóhajónak Takuba való küldéséről, hogy a csapatokat a Fülöpszigetekre szállítsák. A rendeleteknek azonban csak előkészítő jellegük van.

Róma, szeptember 9.

A *Massaggiere* szerint *Salvago-Raggi* pekingi olasz követ táviratozta, hogy a szövetséges csapatok parancsnokaiból Pekingben külön bizottságot fognak alakítani, amelynek az lenne a feladata, hogy fenntartsa a közrendet. A távirat hozzátesszi, hogy a boxereket, valamint a mészárlások intézőit haditörvényszékek elé állítják.

Páris, szeptember 9.

Pichou pekingi francia követ *Delcassé* külügy-

miniszterhez múlt hó 28-án a következő táviratot intézte:

A diplomáciai kar, a nemzetközi csapatok különítményeitől kísérvé, ma a császári palotába ment, ahol tisztviselők, köztük több miniszter és a cunghijámen tagjai fogadták. A csapatok elvonultak.

A palota elhagyása után a kapukat ismét bezárták. A császári családnak egy tagja *sines Pekingben*. Remélem, hogy ön megkapta előbbi távirataimat, de választ nem kaptam. Félek, hogy Csi-fu és Sanghai közt megszakadt az összeköttetés.

London, szeptember 9.

A Reuter-ügynökség jelenti Hongkongból e hó 6-áról: Ma estére zavargásokat várnak. A csapatokat konszignálták. A rendőrség utasított, hogy a tervezett sárkány-körmenetet akadályozza meg. A khinaiak ennek ellenére meg akarják tartani a körmenetet.

Hongkong, szeptember 9.

A múlt éjjel nyugodtan telt el.

Sanghai, szeptember 9.

Li-Hung-Csang azt mondja, hogy tíz napnál előbb nem utazhatik északra, pedig egy jelző gőzös készen áll számára.

Marseille, szeptember 9.

Marchand ezredes ma hajóra szállt, hogy Khinába menjen. Nagy néptömeget üdvözölt a nacionalisták kedvencét, aki *Waldersee* törzskarába van beosztva.

London, szeptember 9.

Hamilton államtitkár *Wolverhamptonban* beszédet mondott. Hangsúlyozta, hogy a hatalmak egy-értelműleg ellenzik Khina felosztását vagy valamely terület megszerzését.

Előgtételt akarnak az elkövetett bűntényekért és biztosítékot, hogy azok nem fognak ismétlődni.

A khinaiak, ugymond, nehezen kezelhető nemzet. Fontos volna, hogy semmit se tegyenek, ami a kivívott előnyök földadásának vagy a visszavonulásnak látszatát kelthetné. A szónok biztosította hallgatóit, hogy az angol kormánynak ha valamely nemzet ily érthetű javaslatot tenne, ebben nincs rész.

T A R C A.

Erzsébet.

— Szeptember 10. —

Korfu csöndes szigetéről,
Ahol gyakran bolygott,
Tépjetelek és szomorúfűzt,
Sötét cipruslombot.

Tegyétek a koporsóra,
A mig ki se látszik,
És följük hadd kerüljön
Rózsa, szegfű, jácint.

Rózsa, szegfű, mi ott fakadt
Gödöllőn a kertbe'.
A ciprust, a szomorúfűzt
Egészen befedje.

Hiszen az Ő szive mélyén
Szintén sötét gyász volt,
De hogyha járt emberek közt,
Aján mosoly játszott.

Őrök mosoly, örök derű
S szíven bánat rágott. —
Alul ciprust rakjatok le
S felül friss virágot.

Feleki Sándor.

QUO VADIS?

(11) — REGÉNY —

Írta: SIENKIEWICZ HENRIK

E szavaknál a leányka fejét odaszorítá kebléhez, Lygia azonban lábához esuzott és ott feküdt egy ideig, szemeit Pomponia peplumának ráncsaival befödve. Midőn felemelkedett, arca már valamivel nyugodtabb volt.

— Nehéz a válás töletek, téled, óh anyám és atyámtól és jó testvéremtől, de jól tudom, hogy minden ellentállás hiábavaló és csak mindnyájotokra szerencsétlenséget és gyászt hozna. Esküszöm neked, hogy a császár palotájában sohasem fogom feledni szavaidat.

Még egyszer átölelte Pomponia nyakát és visszatért mindketten az oecusba, ahol Lygia bucsut vett a kis Plautiustól, görög tanítójától, a szolgánótól, aki annak idején dajkálta őt és külön-külön a cselédségtől.

Egy szolgáló, magas, széles vállú lygiai, akit a házbán Ursusnak hívtak és aki annak idején Lygiával és anyjával a római táborba jött, lábához borult és hol Lygia, hol Pomponia térdeit kulesolta át.

— O, Domina, engedd meg, hogy urnómet elkísérhessem, hogy a császár palotájában szolgálatára lehessenek és oltalmazhassam őt.

— Te nem vagy a mi szolgánk, hanem a Lygiáé — felelé Pomponia Graecina — azután meg nagy kérdés, vajjon megengedik-e neked, hogy kövesséd és egyáltalában hogyan akarsz fölötté örködni?

— Azt nem tudom még, Domina, csak azt

tudom, hogy az én kezemben a vas úgy törik el, mint a fa —

Midőn Aulus Plautius meghallotta, hogy miről van szó, nem ellenazta a lygiai kérését, sőt megmagyarázta, hogy nincs is joguk őt visszatartani. Mert ők kötelesek Lygiával együtt kíséretét is kiszolgáltatni és a császár oltalma alá helyezni. Titokban odasuga Pomponiának, hogy ezen ürügy alatt ők Lygiának oltalmára annyi rabszolgát rendelhetnek, amennyit csak jónak látnak, a centurio ez elpen semmi kifogást sem emelhet.

Lygiát ez a gondolat kissé megvizsgáztalta és Pomponia is örvendett, hogy a leányka kedve szerint választhatja meg közvetlen környezetét. Ursuson kívül az öreg öltötzetőnt, két cyprusi leányt, akik jártasak voltak a hajfodorításban, és két germán fürdőszolgánót választottak ki Lygia kíséretül. Pomponia kizárólag az új vallás hívei közül választotta, maga Ursus is már sok év óta ennek követője volt.

Néhány sőt irt még Acténak, Nero szabadosának, és oltalmába ajánlotta Lygiát. Acto ugyan nem vett részt a hívők gyülekezeteiben, de Pomponia már sokaktól hallotta, hogy Acte sohasem tagadta meg a keresztényektől jóindulatát és hogy ő maga is buzgó olvasója volt tarsusi Pál leveleinek. Azt is tudta, hogy az ifjú szabados, aki esendes magabavonultságában tölté napjait, egészen más volt, mint környezete és valósággal a Palatinus jó szellemének tartotta mindenki.

Hasta megígérte, hogy a levelet sajátkezüleg átadja és a legkisebb ellenkezés nélkül vette tudomásul, hogy Lygia szolgaszemélyzetét magukkal viszik, mert természetesen tartotta, hogy egy királyleánynak saját kíséretére van szüksége, sőt még esodálkozott a szolgálók csekély száma fölött. Csak sietésre ösztönözte őket, nehogy azt a lát-

A délafrikai viszonyokat illetőleg azt mondta Hamilton, hogy az államtitkár a délafrikai háborúról is beszélt. Hangoztatta, hogy Transvaal lakosságával nem szándékoznak úgy bánni, mint legyőzött népfajjal. Ellenkezőleg azon elv szerint kell velük bánni, hogy: „egyenlő jogot minden fehér embernek”. Ily módon szabad alapon oly kormányzatot létesítenek, hogy Transvaal rendkívül gazdag segélyforrásaival csakhamar a béke és a jólét hosszú korszakába léphet.

New-Castle, szeptember 9.

Sir Ridley, a belügy államtitkára tegnap Blagdonban beszédet mondott. Odanyilatkozott, hogy a kínai ügyek semmiféle rendjét sem lehetne kielégítőnek tekinteni, amely azt a látszatot kelthetné, mintha Kína győzött volna. Angliának ragaszkodnia kell ahhoz, hogy a század leghallatlanabb szegénye megtorlottság. Anglia Kínában oly kormányt kíván látni, mely elég erős a szerződés integritásának fenntartására. Az államtitkár végül azt a reményét fejezte ki, hogy ezt el fogják érni a hatalmak, amelyek kölcsönös egyetértéssel járnak el. Szükség esetén Angliának saját felelősségére kell eljárnia.

BELFÖLD.

Kállay és Bosznia-Herzegovina. Egy röpirat-szerű kis füzetnek a címe ez, mely természetesen Kállay bosnyák politikáját bírálja. Írója „egy travniki mohamedán”, aki e könyvecskében válaszol a Budapesti Szemle feltűnést keltett cikkére. A „travniki mohamedán” hibátlan magyarsággal polemizál, mint ő nevezi Kállayt, „a bosnyák alkirályyal”, ami természetesen még nem zárná ki azt, hogy ő csakugyan a bosnyák-hercegcé mohamedán ellenzéki párt megbízásából írta ezt a választ a Kállaynak tulajdonított cikkre. A kis röpirat pontról-pontra kíséri a Budapesti Szemle cikkét és az itt felhozottakat néha-néha adatokkal iparkodik megerősíteni, de a legtöbbször inkább a polémia éles, nem ritkán nyers hangjával akar meggyőzni. A híres tanulmánycikkeknek ama passzusára, hogy a mohamedán ellenzék voltaképpen azt sem tudja, mi a kívánsága, kijelenti a szerző, hogy pártja mozgalmának ez a célja:

1. Megkapjuk a mohamedán egyházi autonómiát, már csak azért is, hogy kellő iskolai reformokat létesíthessünk.
2. Hogy az erőszakos katolizálás véget érjen.
3. Hogy a horvát propagandával ne zaklassanak bennünket, mert utáljuk mindazt, a mi horvát.
4. Hogy respektálják szokásainkat, tradícióinkat és hogy jogokban is legyen részünk.

A mohamedán ellenzék e négy pontja körül forog a szerző egész okoskodása, közben tiltakozva az ellen, hogy ők csak hazudják a magyafbarátsgót. A szerző hálásan érez a magyarság iránt. Már az okkupáció idején, ugymond, meg tanultuk becsülni a magyart és föledeztük, hogy milyen más, mennyivel becsületesebb, mennyivel egyenesebb a karaktere,

szatot keltés, mintha a császári parancsok csak a legkevésbé is ellenszégűlenek.

Utótt a válás órája. Pomponia és Lygia keservesen zokogtak; Aulus még egyszer megáldá a szeretett leányt — és a kis Aulus jankiállításaitól kísérve — a katonák Lygiát a császár palotájába vezették.

Az agg hareos megparancsolta, hogy álljon elő gyaloghintója, mielőtt azonban eltávozott volna, bezárkóztott Pomponiával a könyvtárba — és így szólt hozzá:

— Hallgass meg Pomponia. Megyek a császárhoz, de félek, hogy minden eredmény nélkül térek vissza, elmegyek még Senecához is, noha az ő szava, sajnos, már nem sokat nyom a latban. — A császár bizonyára soha életében nem hallott egy szót sem a lygiaiak törzséről; midőn tehát Lygia kiadatását kívánja, bizonyosan csak azért teszi, mert erre mások rábeszéltek. Nem nehéz kitalálni, hogy ki ez a másvalaki — Pomponia gyorsan feltekintett férjére:

— Petronius?
— Minden bizonynyal.
Rövid szünet után folytatta az öreg hadvezér:
— Így van ez, ha az ember ezeket a becsületleneket beboesátja házába! Atkozott legyen az óra, melyben Viniusz házam küszöbét átlépte. Ó az oka mindennek! Ó jaj Lygiának! Ók nem a kezest keresik benne, hanem a szeretőt!

Mély fájdalom és tehetetlen düh reszelt szavaiban és még jobban sziszegett, mint különben. Egy ideig küzdött önmagával és csak összeszorított öklei sejtették, mily nehezére esik ez az ónuralom.

— Mostanáig tiszteltem az isteneket — kiáltott fel — de most kezdem hinni, hogy nincsenek is istenek — csak egy, a gonosz, az örült, az elfajult, akit úgy hívunk: Nero.
— Aulus! — veté kőbe Pomponia. — Nero csak egy marék por az Istenhez képest.
Az öreg hadvezér hosszú léptekkel mérogettó

mint az osztráké. Megszerettük őket. És a szeretetünk csak nőtt azóta, amióta Ausztria-Magyarország az ur Bosznia-Herzegovinában. A magyar katonák a megmondható: nem találnak-e testvéri érzésre közöttünk, olyan testvéri érzésre, aminőt másokkal szemben egyáltalán nem tanusítottunk. A „travniki mohamedán” azt is bizonyítja, hogy a mohamedánok kivül a görög-keletiek is elégedetlenek Boszniában, és felhozta, hogy éppen most készül összeolvadni a mohamedán és a görög-keleti ellenzék. Majd elárulja, hogy mi az elégedetlenek jövőndő programja. Az őszszel ismét kísérletet tesznek, hogy ő felsége elébe jussanak s ha megint nem sikerül, akkor petícióval járulnak a magyar király elébe, mert meggyőződtek róla, hogy csak Magyarországon várhatják ügyük kedvező megoldását. A füzet azután a bosnyák mohamedánok erőszakos katolizálásával vádolja a bosnyák kormányzatot, amelynek hallgatag beleegyezésével, sőt támogatásával a mohamedán gyermekeket ellopják és viszik őket valamely dalmát vagy horvát zárdába, ahol aztán megkeresztelik. Külön fejezetet szentel a röpirat a horvát propagandának és bizonyosnak mondja, hogy a mögött az országos kormány áll. Bizonyosságul felhozta a szerzójét Trebevis-ünnepet, ahonnan a magyar trikolorat száműzték. Kétségtelen, ugymond, hogy ez a horvát propaganda is tisztán Ausztria érdekében oly célzattal történik, hogy a magyar nemzetől minél jobban szepérálhassunk. Az utolsó fejezet a kivándorlásokkal összefüggésben támadja Kállayt és azt hangsúlyozza, hogy a tömeges kivándorlás erőszakos kormányintézkedések gátolják meg, a kivándorlás statisztikai adatai tehát nem szólhatnak a bosnyák nép megelégedettsége mellett.

Közigazgatási tanfolyam. Máramaros-Szigetről írják, hogy az ottani közigazgatási tanfolyam e hó 6-án nyílt meg. A megnyitás ünnepélyesen történt a vármegyei székház nagytermében, mely alkalommal a hatóságok fejei, az állami, vármegyei és városi tisztviselők, ügyvédek, orvosok is nagy számban jelentek meg. Az ünnepélyes megnyitás előtt a tanfolyam tanári kara tisztelgett dr. báró Rosner Ervin főispánál, Kovács Gusztáv pénzügyigazgató és a tanfolyam igazgatójának vezetése alatt. A tanfolyam megnyitásakor a főispán nagy hatást keltett beszédében változa az új intézmény kiváló fontosságát, mely a községi közegek szakszerű kiképzése által a községi igazgatás javítását biztosítja. Magvas, tömör beszédében fejtegette a községi jegyzők fontos hivatását és hálás köszönettel adózott a belügyminiszternek, aki az egyik tanfolyamot a megye székhelyén állította fel. Kovács pénzügyigazgató szintén hosszabb beszédében méltatta a tanfolyam jelentőségét. Mindkét beszédet lelkesen megéljenzte a közönség. Az előadások e hó 7-én kezdődtek meg: az első tanórán, amelyen a megyei alispán is jelen volt, Kovács pénzügyigazgató volt az előadó.

a könyvtár mozaikpadlózatát. Életében sok nagy tettet viit véghez, de a valódi nagy szerencsétlenséget nem ismerte és így nem is volt ahhoz hozzászóvka.

Az öreg római jobban esüggött Lygián, mintsem maga is gondolta volna és nem tudott megbárátkozni a gondolattal, hogy őt most elveszítse. Gyűlölte a zarnok urat, amely alatt nyögtek, de érezte, hogy az sokkal hatalmasabb, mint ők mindannyian.

Midőn a harag első kitérésén, mely gondolatát is megzavarta, tul volt, így szólt:

— Nem hiszem, hogy Petronius őt a császár részére szemelte volna ki, mert bizonyára nem akar Poppaeával újat huzni. Tehát vagy a maga számára vagy Viniusznak akarja megszerezni. Még ma tisztába akarok jönni mind-ezekkel.

Nemsokára gyaloghintóján a Palatinushoz vitte magát, míg Pomponia a kis Aulusszal foglalatokodott, aki még folyvást hullatta könyveit és folytonosan fenyegette apró ökleivel a császárt.

V.

Aulus jól sejtette: a császár nem fogadta őt. Tudtára adták, hogy a császár most nagyon el van foglalva, mert Terpuossal, a lantpengetővel egy dalt tanul be, de különben is ő csak azokat fogadja, akiket maga hív meg palotájába. Egyszóval: Aulus a jövőben se kísérte meg, hogy őt látogatásával terhelje.

Ellenben Seneca, noha éppen akkor lábbeteg volt, az öreg hadvezért a legmélyebb tisztelettel fogadta. Mikor azonban meghallotta, hogy miről van szó, keserűen felkaegott és így szólt:

— O, nemes Plautius, én e dologban neked csak egy szolgálatot tehetek. Azt ugyanis, hogy sohasem fogom a császár előtt elrúlni, mennyire szeretnék rajtad segíteni, mert ha Nero ezt csak legkevésbé sejtendé, sohasem adná

Az országgyűlési függetlenségi párt tagjai közül számosan már Budapestben időznek. De a párt az új parlamenti ülészekben követendő eljárására nézve csak követlenül a képviselőházi ülések megkezdése előtt tart értekezletet. A párt alkalmasint interpellálni fog több oly bel- és külpolitikai kérdésben, amelyek a nyári szünet alatt vetődtek föl.

Félhivatalos cáfolat. Egy fővárosi napilapnak az a híre, mintha a magyar kormány valamely új kölcson felvételét tervezné, illetékes helyről vett értesülésként szerint, nem felel meg a valóságnak.

Weisz Berthold beszámolója.

Budapest, szeptember 9.

Weisz Berthold országgyűlési képsiselő tegnap Apáczára érkezett, ahol nagyszámu választók élén Boda Samu üdvözölte. Hosszu koocsiró élén díszes lovasbandériummal kísérte a népszerű képviselőt Nagy-Ajtára, mely ünnepi díszit öltött. A bejaratnál emelt diadalkapu előtt a választók nevében Benedek Zoltán orvos meleg szavakban köszöntötte a kerület képviselőjét, aki meghatótan válaszlit.

Szombaton délután látogatásokat tett a képviselő, este meg Kónya Miklós birtokosnál vacsorára volt hivatalos. Vasárnap délelött nagy közönség sereglett egybe, hogy meghallgassa képviselőjének beszámolóját.

Weisz Bertold mindenekelőtt a vármegyében tett utazásáról emlékezett meg beszámolójában, elismeréssel adózva a megyei közigazgatás vezetőknek. A központi kormány, politikája ugymond, sok tekintetben főrögő a közéletnek, mégis hiábavaló a központi hatalomnak minden törekvése, ha a törvényhatóságok, amelyek közvetlenül befolyásolják a mindennapi életet, földadatok magaslátára nem állanak. Magyarországon csak akkor várható a nemzetben és földünkben rejlő erő teljes kihatása, ha a közigazgatásban az az erélyes és körültekintő, jölekkü és mindenkit méltányoló szemmel fog érvényesülni, amely Háromszék vármegyében mindenütt észlelhető. (Tetszés.)

Azútan megemlékezett arról az emlékiratról, amelyben a székelyek érdekében teendő intézkedések programját lefekette, egyuttal sajnálatát fejezte ki a felett, hogy az eddig csak legkisebb részben valósulhatott meg. Emlékiratának némi eredményét azonban már látja abban, hogy a székelynek anyaiöldjén a mai viszonyoknak megieelő megéihetése legyen és hogy a kormány a szövőiparnak Háromszékben való meghonosítását nagy keretekben biztosította.

A kereskedelmi kormány ipari és kereskedelmi politikájáról szólva, annak törekvését mindenekelőtt abban találja, hogy a belőgyszatás a beltermelésnek legyen meghódítva. Magától értetődik azonban, hogy e politika áldásos gyümölcseinek megérésére is bizonyos idő szükséges. A többi kormányzati ágakban történeteket esetelve, sajnálatlall konstatalja, hogy az állami anyagi erők nem állanak abban a mértékben rendelkezésünkre, amelyben szükséges volna, hogy valamennyi tervbe vett intézkedés gyorsabban megvalósítható legyen.

Érinti azt a kedvezőtlen kihatást is, amelyet az ausztrali bonyolult viszonyok a mi gazdasági és hitelviszonyainkra is gyakorolnak. A külföld teljes

vissza Lygiát, már csak azért sem, hogy engem bosszantson.

Arról is lebeszélte Aulust, hogy Tigellinushoz, Vatiniushoz vagy Vitelliuszhoz forduljon. Ezeknél ugyan pénzrel ki lehetne valamit eszközölni és ha csak lehetséges, ezek szivesen tennék neveltségessé Petroniust, akit megbuktatni törekedtek; de viszont nagyon valószínű volt az is, hogy elárulják a császárnak, mily drága kineve Lygia Plautiusnak és akkor Nero annál inkább megtagadná a leány kiadását. Az öreg böles szavai metszően éleseké váltak.

— Te mindig csak hallgattál, Plautius, hosszú évekig hallgattál és Nero nem szereti a némákat! Miért nem bámulat ujjongva és átszellemülve szépségét, éreneyeit, lovaglóművészetét és költeményeit! Miért nem örvendezél Britannicus halálának, miért nem tartottál diesőtő beszédet az anyagvilokosság fölött és miért mulasztottad el szerencsekívánataidat hozzája juttatni Octavia megfojtásakor? Te nem vagy elérelátó, ő Aulus, mig mi, akik oly szerencsések vagyunk, hogy a trón közelében szivhatjuk a levegőt, éppen eléggé azok vagyunk.

E szavaknál megragadá a kelyhet, mely övéhez volt erősítve, a szökőkutból vizet merített és miután kiszáradt ajkait megmedvesítte, így folytató:

— Ó igen, Nero-nak jó szive van! Ő szeret téged, mert szolgáltad Rómát és dieső nevének híred az egész ismert világon széjjel vitted; és szeret engem, mert ifju korában tanítója voltam. És mégis, látod, ebből a vízből nyugodt lélekkel iszom, mert tudom, hogy nincs megmérgezve. Már bort veszedelmesebb volna inni, de vizet minden aggodalom nélkül ihat, ha szomjas vagy. A vízvezeték az albán hegyekből jön és aki meg akarja mérgezni, megmérgezné vele Róma összes kutait.

(Folytatása következik.)

bizalma csak akkor várható, ha a két állam közötti közgazdasági viszony törvényhozásilag is állandó szabályozást nyer. Ezután a legnagyobb elismeréssel adózik Széll Kálmán miniszterelnöknek azért a kifogyhatatlan szívósságért, amelyvel azon dolgozik, hogy viszonyunk Ausztriával alkotmányos uton rendeztesék. Ha mindezek dacára a Lajthán túl az abszolutizmus körül uralomra, akkor mi önállóan, saját törvényhozáskunk útján fogjuk a szükséges intézkedéseket megtenni. Mi minden esetre győzelmesen fogunk kikerülni ebből a harcából és politikai hatalmunk és befolyásunk azt a fokot fogja elérni, amelyre már régebben kellett volna eljutnunk. (Élénk tetszés és éljenzés.)

De nemzeti hatalmi állásunk érdekében az is szükséges, hogy nálunk itthon békés összetartás uralkodjék; már azért is elítélendő minden mozgalom, amely egyenlenséget szít és elítélendő a felekezetek közötti harcok felidézése. Szólok hibáztatja az „agrárizmussal és merkantilizmussal” jelszavak felkapását, amelyek elterjedéséért nem lehet a kormányt okolni. A kormány mind tenyérvöl kiválják, hogy a szabadság és szabadelvesség mellett küzd; a kormány szabadelvű szellemében kételkedni tehát senkinek sincs joga. Széll Kálmán miniszterelnök előtt a magyar honpolgárok és hazánk érdeke lebeg; és bizony remélhető, hogy az ország túlnyomó többsége jövőre is azon nagy eszmék mellett lesz, amelyeknek két sarkpontja van: az alkotmányosság és a szabadelvesség. (Élénk éljenzés.)

Attérve a törvényhozás legközelebbi feladataira, ezek közé sorozza a közigazgatás egyszerűsítését, újja-alkotását és azzal kapcsolatosan az állami és törvényhatósági tisztviselők javadalmazásának emelését, továbbá az állategészségügy rendezését, a helyi érdekű vasuti törvénynek egységes alapokra fektetését, a lélező helyi érdekű vasutakkal kapcsolatos pénzügyi bonvondalmak rendezését és végül a rég várt adó-reformot.

A maga részéről okvetlenül szükségesnek tartaná, hogy a kormány elhatározza magát nagyobb közmunkák kezdeményezésére, melyek a népek alkalmat nyújtanak keresetre, mert kötelessége a kormánynak sulyos időkben, még anyagi áldozatok árán is a gazdasági életnek erős impulzusokat adni. Ilyen közmunkák között helyet foglalna a székely vasutak kiépítése és a székely iparnak nagyobb részvételése a hadserög szükségleteinek beszerzésében. (Zajos helyeslés.)

Erinti még az előkészítésben levő kereskedelmi szerződéseket is, melyeknél mezőgazdasági terményeink értékesítése volna a döntő szempont, de az iparnak is és különösen a székely iparnak biztosítani kell a lehetőséget, hogy visszahódíthassa a Keleten elvesztett piacait. Ausztriának kötelessége gazdasági igényeinket teljesen méltányolni és a közösen létesítendő kereskedelmi szerződéseink tárgyalásánál azokat is érvényre juttatni.

Végül azzal az ígérettel fejezi be élénk tetszéssel fogadott beszámolóját, hogy miként eddig, ezután is a politikai elvhűséget és választókerülete javát tartja szembe előtt.

Kovács Gábor ügyvéd ezután a választó közönség nevében a meleg elismerés szavaival adózott a kerület képviselőjének alapos és érdekes beszámoló beszédéért.

Egyuttal indítványára üdvözlő táviratot küldöttek Széll Kálmán miniszterelnöknek, biztosítva őt hazafias és bölcs politikájához való ragaszkodásukról.

Délben Weisz Berthold tiszteletére 140 teretű lakoma volt, melyben lelkes felkészültségben ünnepeltek a képviselőt. Délután Weisz Berthold Baráthra utazott, ahol szintén beszámolót tartott.

HIREK.

Budapest, szeptember 9.

— **BUDAPESTI NAPLO.** Szeptember 15-én új előfizetés nyílik a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetése ezen a napon lejár, méltóztatásukra a megújításról idejekorán gondoskodni, hogy a lapot skadálytalanul küldhessük tovább.

— **Személyi hírek.** Báró Fejérváry Géza honvédelmi miniszter ma délután elutazott Budapestről Kassára. Innen holnap utazik tovább a galiciai nagygyakorlatokra szeptember 17-én érkezik haza. — *Thury* István tábornok ma hosszabb tartózkodásra Budapestre érkezett. — Dr. *Lantos* Emil, a kiváló nőorvos ma nyári üdüléséből visszaérkezett a fővárosba és a rendelést újra megkezdte.

— **Királyunk renjejelel Párisban.** Mint Párisból telegrafálják, királyunk a világhírlíllítás alkalmából a következő kitüntetések adományozta: *Picard* Alfred főbiztosnak és az államtanács tanácselnökének a Lipót-rend nagykeresztjét, *Delannay-Belleville* Louis vezérigazgatónak az első osztályú vaskorona-rendet, *Arago* Francois első osztályú nagykövetségű titkárnak a Ferenc József-rend nagykeresztjét és *Chardon* Henrik vezértitkárnak a Ferenc József-rend középkeresztjét a csillaggal.

— **Ferenc Ferdinánd német hadgyakorlaton.** Stettinből telegrafálják: *Ferenc Ferdinánd* főherceg főudvarmesterével, *Kraus-Eltislagó* lovag szárnysegéddel és *Burka* parancsörtszettel délután 5 $\frac{1}{2}$ óra körül érkezett. A pályaudvaron a IV. Frigyes Vilmos király nevét viselő granátoszred diszszázada állott zászlóval és zenével. A fogadáshoz megjelentek: a tábornoki

kar, Pomeránia tartomány elnöke, a császár katonai kísérete, Tüsk őrnagy osztrák-magyar katonai attasé és a diszszolgálatra kirendelt urak, névszerint *Salm-Horstmer* herceg tábornok, *Jakobé* alezredes szárnysegéd és báró *Stein* főhadnagy. Továbbá megjelent *Albrecht* porosz herceg osztrák-magyar dragonyos egyenruhában, *Frigyes* Vilmos porosz herceg, *Albrecht* württembergi herceg, *Miksa* badeni herceg, *Károly* hohenzollerni herceg és a *sleswig-holsteini* herceg. *Vilmos* császár, aki osztrák-magyar tábornoki egyenruhában jelent meg, a legszívesebben üdvözölte a főherceget, aki zsidás ezredének egyenruháját viselte. A bemutatások után a császár a főherceggel elhaladt a diszszázad előtt és azután négyfogatu nyitott kocsiában a kastélyba hajtottak, miközben a királyné vértesszereinek egy osztálya képezte a kíséretet. A közönség szívesen üdvözölte a fejedelmi személyeket. A kastélyban a főherceget a *császárné* fogadta, a császár azután elkísérte *Langenbeck* parancsnokló tábornoknál berendezett szállására. Este a főherceg a kastélyban részt vett azon az ebéden, melyet a császári pár Pomeránia tartomány tiszteletére adott. A főherceg a császárné mellett ült.

— **A cár üdvözlöte.** A szerb hivatalos lap *Miklós* cárnak Peterhofban augusztus 12-én (6 napnál szerint) kelt levelét közli. Ez a levél válasz arra a levélre, amelyvel *Sándor* király notifikálta neki házasságát. A cár üdvözlő levele így hangzik:

Testvérem! Uram! Rendkívüli meglepéssel vettem tudomásul leveléből felséged házasságáról *Luinevia* Draga asszonnyal, *Luinevia* Panta ur leányával és *Luinevia* *Nikola* vajda unokájával. Tekintettel a barátság és a lelki rokonság kötelekeire, amelyek felséged és közöttem fennállanak, élénk részt vettem ebben a szerencsés eseményben és sietek felségednek kifejezni legszívesebben szerencsekívánataimat. Midőn a szerencsekívánatokhoz még hozzáfűzöm legjobb kívánságaimat felséged boldogsága és jóléte valamint a királyné ő felséged boldogsága és jóléte iránt, újból kérem önt, fogadja nagyrabecülésem kifejezését, melylyel maradok felségednek, testvérem uramnak jó testvére *Miklós.*

— **Korányi Frigyes itthon.** *Korányi* Frigyes főrendiházi tag, egyetemi tanár, a Szanatórium Egyesület alelnöke ma érkezett haza hosszabb külföldi tanulmányutjáról, melyen a svájci és németországi újabb tüdőbeteg sanatóriumok belső berendezését és ügyvitelét tanulmányozta. A kiváló tudós és emberbarát ez évben nyári üdülési idejét is arra használta fel, hogy az Erzsébet-sanatórium építkezése alkalmából tapasztalatokat gyűjtsön s azokat itthon a nemes ügy javára értékesítse.

— **Kossuth Lajos születésnapja.** *Lakatos* Miklós országgyűlési képviselő, gróf *Kreith* Béla és *Krivácsy* József 1848/49-iki tüzérezred a Kossuth-elnökbizottság nevében főhívtást intéztek a főváros polgárságához, hogy Kossuth Lajos születése napját méltó módon ünnepelje meg. A bizottság a születésnap alkalmából e hónap 16-án, vasárnap délelőtt 10 óra körül a Vigadó nagytermében emlékművet rendez, 19-én, szerdán este 8 óra körül pedig a *Két Korona*-szállóban diszszakomát. A bizottság holnap, szombaton este 8 óra körül a *Két Korona*-szállóban rendező bizottsági nagygyűlésre jön össze.

— **A jegyzők Arany János emlékére.** Az ország jegyzői testülete kegyeletes eszmével foglalkozik. Arról van szó, hogy a magyar jegyzők minden esztendőben megünneplik *Arany* János emlékét, mert a nagy költő, mint Nagy-Szalonta község jegyzője, rájuk is lényet és dicsőséget árasztott. A szép eszmét *Tokay* Elek körösszeg-tápati jegyző pendítette meg és mondauunk sem kell, hogy az kollegái közt lelkes fogadtatásra talált. Az első Arany-ünnepet a fővárosban tervezik a jegyzők, azután Nagy-Szalontán gyűlének össze s ott a Csonkateronyban mutatnak be hódolatukat *Arany* János emlékének.

— **Kossuth Ferenc Komáromban.** *Kossuth* Ferenc tegnap *Hentaller* Lajos országgyűlési képviselő társaságában Komáromban időzött és részt vett a *Komáromi Polgári Kör* zászlószentelési ünnepélyén. A polgárság lekesen fogadta Kossuthot. Az állomáson diszes magyar ötos fogat és a hintók nagy száma várta, azonkívül a fűzitői bírtokosok bandériummal üdvözölték, amely a millenáris diszfelvonulása készült fényes ötözetekben kivont karddal lovagolt kocsija előtt. A zászlószentelési ünnep a Kossuth-téren folyt le 8-10 ezer ember jelenlétében. *Jánossy* evangélikus lelkész és *Kossuth* Ferenc beszélt ott nagy hatással. Délután két óra körül banket volt, mire a polgári kör érkezézetet tartott és ott e határozta a függetlenségi párt szervezkedését.

— **Egyetemi élet.** Az Egyetemi Körben e hónap 14-én tartják meg az elnökválasztást. A választást ugyanaznap délután 3 óra körül közzgyűlés előzi meg, amelyen az elnökség és a tisztikar beszámol mult évi tevékenységéről.

— **A Habsburg visszaboosátása.** Mint Triesztből telegrafálják, ma ment végbe a *Habsburg* új hadihajó visszaboosátási ünnepélye. Már korán reggel nagy néptömeg tödult ki a hajógyárhoz, a *Stabilimento* *Teonico* *Triestino*-hoz, hogy az új hadihajó visszaboosátásánál jelen legyen. A nagy pavillon két oldalán felállított tribünöket a meghívott vendégek töltötték meg. Reggel 8 óra után megérkezett *Frigyes* főherceg és *Isabella* főhercegnő leányakkal; a katonai és polgári hatóságok fejei ünnepiesen fogadták őket. A fenségek a néphimnusz hangjai közt helyet foglaltak a nagy pavillonban. *Minuillo* altengernagy ezután jelentést tett a hajó beszenteléséről és beszédet intézett *Isabella* főhercegnőhöz, a következőket mondván:

Mint a hazai munka büszke, ékesszólo tanuje várja a hatalmas acélóriás ezt a magasztos pillanatot, melyben Fenséged megkereszteli és átadja az ő elmenek. Reménytelen örömmel üdvözöljük ebben a hadihajóban az első egységét egy új, a tengerészeti hadi technika vívmányaival felszerelt hajóhadosztálynak és dicső, hangzatos név az, melyet a hajó ő felséged kegyelméből viselni fog. Felséges uralkodóházunk neve az. Kérem császári és királyi fenségedet, kegyeskedjék megkeresztelni a hajót és kegyelmesen megadni a jelt a visszaboosátásra.

Isabella főhercegnő *Minuillo* altengernagyhoz fordulva messze hallható hangon így válaszolt:

Ő felséged legkegyelmesebben meghagyta nekem, hogy az új hadihajó visszaboosátás alkalmából a keresztanya tisztét viseljem. A megztisztelő megbízás annál nagyobb örömmel tölt el engem, mert ez által alkalmam nyílik, hogy haditengerészettünknek bebizonyítam legmelegebb érdeklődésemet. Ez a hajó az uralkodóház nevét fogja viselni. Legyen ez a név e hajónak *palladiuma*, mely kötelességű munkára serkenti a békében s dicsőséget és győzelmet ígér a háboruban. (A hajó felé fordulva a főhercegnő így szolt:) „*Habsburg* névre kereszteltek tőged — (erre megnyomván a villamosgombot, mire a hajó orrán levő pezsgős üveg darabokra tört, így folytatta:) Szállj a habokra harc társaid közé, kísérve mindnyájunk hő óhajától: Isten áldása legyen veled mindenütt.

A hajó erre a sok ezer főnyi közönség üdvriadala és a néphimnusz hangjai közt a tengerre szállt. Rövid cerele után a fenségek a *Pelikán* hajón *Miramareba* utaztak.

A *Habsburg* az első hadihajón, amely aránylag kis tonnatartalma mellett jelentékeny katonai erőt képvisel. Az új hajó megerősített partvédő; 8340 tonnás és páncéljának vastagsága 200 milliméter. A hajó hossza 107-6 méter, szélessége 19-8 méter; 7-1 méternyi része jár a víz alatt. A hajó gépezetei 11.900 indikált lóerőt képviselnek. A hajó főgépezetén kívül még 65 önálló gépezet van a hajón. 24 Krupp-féle gyorsfűzőlő ágyu van a hajó páncéltornyáiban. Ezenkívül van még 12 kisebb gyorsfűzőlő ágyu a hajón. Mindegyik ágyuval nyolcszor lehet célozva löni per centként. Számos golyószóró egészíti még ki a hadifűzőlőszert. Villamos világítás van a hajón, amely nemcsak a hajó belsejének szolgál, hanem hatalmas reflektoraival nagy területen bevilágíthatja a tenger sájkát is.

— **Halálozások.** Dr. *Weismayer* Ödön fiatal fővárosi ügyvéd hosszas szenvedés után 27 éves korában tegnap elhunyt Budapestben. Temetése e hó 10-én hét óra délután 2 óra körül lesz az új izr. temető halottsházából.

Nagy Dezső műegyetemi tanár felesége szül. *Lázár* Janka e hó 7-én élete 45-ik évében hosszas betegség után elhunyt. Temetése vasárnap délután 4 óra körül ment végbe *Csabadon*, ahol az ág. ev. egyház szertartásai szerint helyezették örök nyugalomra. Halálát lényen *Nagy* Dezső műegyetemi tanáron kívül két leánya *Etel* és *Vilma*, továbbá mostoha fia dr. *Nagy* Béla máv. mérnök, testvére *Lázár* Pál műegyetemi tanár és ennek felesége gyászolják.

Öv. *Bertók* Jánosné szül. *Dömsödi* *Lidia* verseghi nagybírókosnó elhunyt 88 éves korában. Temetése tegnap ment végbe óriási részvét mellett *Versegben*. Az elhunytat a *Francsek*, *Schubert* és *Bach* családok gyászolják.

— **Az északi sark felé.** *Kopenhágából* táviratozák: A *National Tidende* című lap szerint, a svéd északsarkai expedíció egyik tagja közölte *Kolthof* tudományos utazóval, hogy az expedíció a *Jan-Mayen* szigeten az osztrák-magyar menedékházban egy üveget talált azzal a közléssel, hogy *Andrup* kelet-grönlandi dán expedíciója ezt a szigetet meglátogatta. Az expedíció továbbá megállapította, hogy *Andrup* a *Rozmár-szigeten* (a *Szabina-sziget* mellett) értesítést hagyott hátra *Schönbrunn* expedíció részére. A lap ebből azt következteti, hogy *Andrup* szerencsésen elérte Grönland keleti partját körülbelül 74 $\frac{1}{2}$ fok északi szélesség alatt.

— **Játék a fegyverrel.** A jászberényi uti téglagyárban az egyik égető tetéjén több gyereket *flaubert-pisztolyval* játszott. A fegyver egyszerre csak elsült s az 5 milliméteres golyó *Budinszky* *Csak* 13 éves tanuló hasába turdott, akit életveszélyesen sérülve a *Rókus-kórházba* vittek.

— **A párbaj a hadseregben.** Sokfelől üdvözölték Bourbon Alfonz herceget, amiért a párbaj ellen nyilatkozott. Az üdvözölők közé állt Gruscha bíboros bécsi hercege is, irván a hercegnek a következő nyilatkozat:

Királyi Fenség! Az a nagyszerű nyilatkozat, amelylyel királyi Fenséged a katolikus egyház határozatainak és a jogérvényben levő törvényeknek, valamint a keresztény nép megsértett érzelmeinek fényes elégtételt szerzett a párbaj ellenében, mindnyájunkat legbensőbb nyilvános köszönetre kötelez. Teljes szívemből köszönetet mondok királyi Fenségednek az egész emberi társadalom nevében, amelynek alapjait a legszentebb törvények büntelen áthágása megrendítte. Köszönetet mondok a katolikus nép nevében, amely nagy veszedelmében forog, hogy hitében megáldandó, ha észreveszi, hogy némely társadalmi körök önkényesen tulsteszik magukat az isteni és emberi törvények. Sőt attól sem riadnak vissza, hogy eme törvények szigorú betartását a becselenség és a társadalomból való kizárás büntetésével megelégézzék. E súlyos tévedésekkel és az ezekből az egész emberiségnek állapotára származó áldatlan következményekkel szemben tett nyilvános és határozott nyilatkozata királyi fenségednek, éppen ennek a társadalomnak olyan szolgálatot tett, főt és alant, melynek teljes horderejét a jelen pillanatban alig lehet megmérni. Örömteli megindulással küldöm királyi fenségednek legbensőbb hálám kifejezéséekppen püspöki áldásomat és legmélyebb tisztelem kifejezése mellett vagyis... stb. Gruscha Antal József bíboros, bécsi hercegnek.

— **Házasság.** Schröder Béla kollegánk, a Magyarország belső dolgozótársasága tegnapi eljegyzését Tolnán Engelbárt Olympia kisasszonnyal.

Klein Herman, a Blau és Klein nagybányai bórkereskedő cég tagja és h.ó 2-án jegyezte el Nimberger Paula kisasszonyt, Nimberger Mór nagykereskedő leányát Ungváron.

— **A Fehér Kereszt Nagyváradon.** Mint Nagyváradról táviratozzák, az Országos Fehér Kereszt-Egyesület nagyváradai főkegyesületének ma volt az ünnepélyes megnyitása a városháza nagytermében. Ott voltak Budapestről Tabódy József kamarás, az országos szövetség elnöke, Szalárdy Mór igazgató-főorvos, Beöthy főispán, Ritoók táblai elnök, Széchenyi kanonok, Buljovszky polgármester, a nagyváradai egyetel elnöke és Echerolles Krusper Sándorné, a főkegyelet elnöknője. Buljovszky lelkes megnyitó beszédében üdvözölte a vendégeket, esetelte a humánus intézmény fontosságát. Tabódy beszédében rámutatott az óriási gyermekhalandóságra, mely szerint az évenként elhalt gyermekek száma meghaladja a 300.000-t.

E veszedelem ellen küz, ugymond, az egyetel, mely a Fehérkereszt jele alatt vallás- és nemzetiégi különbség nélkül igyekszik hasznos polgárokká nevelni az elhagyott gyermekeket. Az egyesület eddig is már fényes eredményeket ért el ama feleséges asszony vélnősege alatt, aki vizsgáztatását a veszendő gyermekek megmentésében találta s aki sem egyoldalú tekezési-ségnek, sem titkos társulati szellemnek tért nem engedve, igénybe vette a bárhonban jóvő jótékonyaságot is. Utalt arra, hogy Széll kormányja mily támogatásokban részesíti az egyesületet, szerződést kötött vele, hogy a betegápolási alap terhére gondjába tartozik venni a leleneket hét éves korukig. De a gyermekeket ezután is gondall kell kisérni, azért is üdvös dolog, hogy Nagyváradon az intézményt kapcsolta hozták az árvaházzal. Reméli, hogy a humánus intézményt a főpapság is támogatni fogja, kivált pedig a jótékony hölgyek fognak érdekében buzgólkodni.

Azútan Tabódy indítványára Széll Kálmán miniszterelnöknek a következő táviratot küldötték:

A Fehér Kereszt lencház-egyesület nagyváradai főkegyesületének ma ünnepélyes megnyitása alkalmából hódolattal üdvözöljük nagyméltóságodat, hálás köszönetet mondva az intézmény létrejöttéért, melynek működése következtében a nyomor enyhült, a halandóság csökkent, a gyermek-kitevés egészen megszűnt. fog. Tabódy, Buljovszky.

Üdvözlő táviratokat küldöttek még gróf Teleki Géza elnöknek, Károlyi Alajosné grófné elnöknek. A társaság azután megtekintette az intézet mintaszerű helyiségeit. Délben banket volt, melyben Beöthy főispán a királyt, Tabódy Széll Kálmánt, Széll Ignác és Gulner államtitkárokat köszöntötte fel.

— **Veszedelmes oszlop.** Veszedelmes szélhámós került a rendőrség kezébe. Davidovics Ferenc nevelőnek mondja magát. Évek óta figyelemmel kíséri a lapok apróhirdetéseit s ha valahol nevelőt, vagy nevelőnőt keresnek, ő rögtön ajánlkozik levélben. Márkus Irén, Márkus Emil, Spitzer Arnold, Deustsch, Fischer és egyéb álnevet használ. Ajánlkozásához hamisított bizonyítványokat használt s olyan szerény föltételeket szabott, hogy rendesen szerződtek. Erre 25—50 forint utiköltséget kért és kapott a rászedett emberektől. Természetesen nem foglalta el állását s a pénzt megtartotta. Számos följelentést tettek ellene s tegnap rátalált egy detektív a József-körút 61. száma alatt, ahol dr. Spitzer Arnold néven lakott. A detektív be akarta kisérni, amire a család száz forintot kínált neki, ha szabadon boosítja. A titkos rendőr bevitte kocsin a főkapitányságra. A holmija között ráakadtak egy könyvre, amelybe be volt írva, hogy kiktől osalt

ki pénzt. A följegyzés szerint kilencvenkilenc föltölt 2735 forintot esalt ki összesen.

— **Megfogadják a császár parancsát.** A *Rheinische Volkszeitung*nak levelet irt egy Khinába vezelyent német baka. Amik ebben az írásban foglaltatnak, nem igen alkalmasak arra, hogy lelkesedjünk a khinai misszióért. A szemet-szemért, fogat-fogért elve alapján iszonyu a furdó, amit odaát rendeznek vérből. Többek közt azt írja a katona:

Mi németek és oroszok mindig elsőek voltunk. Mi Tiencinbe bezárt osztályunkat és az európai matrózokat megszabadítottuk, az összes erődöket, melyekben a khinai katonák és rablók, azaz boxerek voltak, elfoglaltuk és mindenkit lemészároltunk, akár katona, rabló, khinai, asszony vagy gyermek volt, az nekünk mindegy volt, mindenkit leszurtunk vagy leöltünk, míg Tiencin városra eszik üres volt és minden része égett. A khinai vicekirály palotája is leégett. Csak az európai városrészt kíméltük meg...

A berlini *Vorwärts* nagyon elszomorodik a császári kioktatásnak ezen a rettenetes eredményén. A német fiukat siratja, akikből vérengző vadállatokak csimáltak. Ez a csimáltak, a császárnak szól. Egyedül neki.

— **Kossuth Lajos szószeke.** A Kossuth-múzeum szervezése ügyében nemrégint szét a bizottság a megkereséseket s máris biztató eredmény mutatkozik. Legutóbb Cegléd város tanácsa Gubody Ferenc polgármester indítványára elhatározta, hogy azt a történelmi nevezetességű szószekeket, amelyről Kossuth Lajos 1848-ban a ceglédi néphez intézte híres szószeke-t, a múzeumnak ajándékozza. Elhatározásáról már értesítette is a múzeum kibocsátó bizottságát.

— **A nemzetközi képes levelezőlap-kilállítás** végrehajtó bizottsága Gelléri Mór királyi tanácsos elnökölésével a napokban tartotta utolsó ülését, amelyen a jury határozatait és a zárszámadoásokat tudomásul vették. Dr. Henney posta- és táviradigazgató indítványára a bizottság köszönetet szavazott Radács iparművészeti muzeumi igazgatónak és dr. Mihalik muzeumi örnek.

— **Központi pályaudvar Budapesten.** Ezelőtt egy évvel merült fel az az eszme, hogy Budapesten egyseges központi pályaudvart létesítsenek. A *Kel. Ért.* most azt jelenti, hogy a magyar államvasutak igazgatósága a központi pályaudvarról tervezet készített, amelyet be fognak mutatni Hegedüs Sándor kereskedelemügyi miniszternek.

— **Gyilkos pincemester.** Rettenetes éjszakája volt a minap, mint Rómából jelentik, Orino Zenobia grófnőnek és egy nála vendégségben volt barátjának Ankona mellett levő villájában. A grófnő gyanakodott pincemesterére, Nicoletti Cesarera, hogy a pincét hütlennel kezeli, titokban eladja a rabizott bort és alapos gyanuját nyilat és megmondta. A pincemester ezen annyira felüldöődött, hogy éjszaka idején bement a hölgyek szobájába és a grófnőt agyon akarta löni. A két asszonynak sikerült valahogy a szomszéd szobába menekülnie, amelyet elzártak és eltorlaszoltak. E közben karabiniereket hívtak, akik első a pincemester a szobájába menekült. Az első karabiniert, aki lábát a szoba küszöbére teite, a dühöngő lelőtte. Aztán rendszeres lövöldözés kezdődött, míg végre Nicoletti több sebből vérezve összerogyott és aztán elfogták. Az összecsozdított népet alig lehetett megakadályozni abban, hogy a gyilkost meg ne lincselje.

— **Takács Zoltán bankgőgyára.** Takács Zoltának, amint lassankint kiderül, az egész országban voltak bántársai. Most Baracsán, Takács állandó lakóhelyén akadtak olyan nyomokra, amelyek alapján a vizsgálatot ott is megindították. A martonvásári takarékpénztárnál ugyanis tegnapelőtt Pál Gábor, Takács Zoltán tőzsomszedeja százast adott át, amely — mint később kiderült, hamis. Amint ez nyilvánvalóvá lett, a takarékpénztár egyik tisztviselője azonnal Baracsára ment, valamint értesítette a dolgról a martonvásári csendőrséget is, amely a vizsgálatot megindította. A vizsgálat egyik eredménye az, hogy Mészáros János előkelő baracsai gazda, akinél szintén találtak hamis százast, tegnap este felakasztotta magát.

— **Emberölés a bucsun.** Véres eset történt tegnap Mária-Remetén, ahol a bucsut ünnepelték. Ide ment bódéjával Babics Mihály csetényi születésű 22 éves játékos is. Délután eléje állt egy régi haragosa s így szólt:

— Emlékszel-e Miska, mit tettél tavaly velem? A következő pillanatban elővette zsebkését s Babics nyakába szurta. A szerencsétlen embert bevitték a János-kórházba, de utközben elvérzett. A gyilkos elmenekült, de hír szerint már elfogták s a pestvidéki ügyészség fogházába zárták.

— **A rablógyilkosok halála.** Élénk emlékezetében van még mindenkinek az a vérfagyasztó rablógyilkosság, amely ezelőtt négy évvel történt a Mester-utca végén a ferencvárosi pályaudvar közelében. Erre felé tartott Velkovits Gitán belgrádi dusgazdag sertés-kereskedő egy szintén Szerbiába való könyvkötő inással, aki egy budapesti könyvkötő műhelyben volt alkalmazásban. A sertéskereskedő tőmérdek pénzzel, gyalogszerrel indult a pályaudvar felé, amit megtudott egy jól szervezett, öt tagból álló szövözetet, amelynek

tagjai között két fegyházőr is volt. A szerencsétlen Velkovits Gitán a Mester-utca végén támadta meg a banda s őt is, a könyvkötőinast is lelőtte s tőle 2400 forintot rabolt el. Az áldozatokat eltemették s azután derültek ki a gyilkosság részletei. Így kerültek a log-ságba Horváth István, Monori Sándor fegyházőrök, Szabó Sándor keresmáros és még két társuk. A törvényeszek a főbűnösöket halálra ítélte, de a felső bíróságok életfogytiglani fegyházra ítélték a vádlottakat. Erdemes, hogy a három főbűnös majdnem egy időben elpusztult Illaván, ahol fogságukat szenvedték. Horváth, Monori és Sabó, mint az illavai fegyház igazgatósága jelentő, tüdővészben haltak meg.

— **Agyafurt magántitkár.** A következő históriának a hőse egy dusgazdag gyáros, aki három dologról volt eddiggel nevezetes. Arról, hogy Ausztriában körülbőlül neki van a legnagyobb évi jövedelme, hogy mesés sikerei voltak a világot jelentő deszkák körül és hogy híres szépség a felesége. Ezen a gyároson mulat most Biarritz furdóző közönsége. Volt ugyanis a gyárosnak egy csinos, fiatal magántitkára, akire gazdája rábizta minden titkát és egész vagyonát. Mialatt az asszony a pompás furdóhelyen üdült, a gyáros azon fáradozott, hogy sikereit gazdagítsa. A magántitkár ugyanebben az időben vette ki szabadságát. Augusztus hónapban egy napon a gyáros levelet kapott Biarritzból, amelyben névtelenül figyelmeztették, hogy az asszony reggeltől estig egy csinos fiatal emberrel sétálgat a tegerparton s hogy a közönség sok mindenféléről suttag. A féltékeny férj nyomban el akart utazni feleségéhez, de jobbnak gondolta, ha megvárja, míg megjön a magántitkára, akinek másnap járt le a szabadságrideje. Meg is érkezett a magántitkár és a gyáros elutazott. Meghagyta a fiatal embernek, hogy naponként tegyen jelentést az üzleti ügyekről s azzal sietett, bosszút lőve. Hogy mi történt Biarritzban, sikerült-e a szép asszonynak port hintenie a férje szemébe, arról hallgat a krónika. A gyáros Biarritzban maradt. Üzletei miatt nem aggdott, mert ott volt az ő hi magántitkára. Egyszer csak azon vette magát észre a gyáros, hogy napok óta nem jön jelentés az üzleti ügyekről. Rosszat sejtve, haza táviratozott a titkárának, de választ nem kapott. Erre egy másik alkalmazottjához fordult s így tudta meg, hogy a magántitkár néhány nap előtt elutazott. A gyáros egy szót sem szólt feleségének, hanem sietett haza B-be. Szívszorongással nézte át könyveit és hamarosan rájött, hogy meglőpták. Százezer forintnál nagyobb összeg hiányzott. Utótt menten az ügyvéd-jéhez, hogy tegye meg a feljelentést a hütelen titkár ellen s ekkor legnagyobb csodálkozására az ügyvéd egy nagy csomagot adott át neki.

— Jó, hogy itt van! Éppen most kaptam B-ről ezt a küldeményt egy levéllel együtt, amelyben a titkár megkér, hogy mentül hamarabb juttassam önhöz ezt a csomagot — szólt az ügyvéd.

A gyáros megörült. Bizonyos, hogy a pénz van benne, gondolta és telbontotta a nagy paksamétát. De majd hanyatt vágódott, amikor ropogós bankók helyett levelek hullottak ki belőle. Levelek, szerelmes levelek, egytől-egyig a felesége írása.

Az ügyvéd nem tudta elképzelni, mi lehetett kliensét, aki halálsápadtan lapozgatja a levelek közt.

De volt még valami a csomagban. Egy levél, amely neki szólt. Azt írta benne a hütlén titkár, hogy eredetiben küldte meg neki a szerelmes leveleket, de azokat előbb lemasóltatta s közjegyzővel hitelesítette. Megígéri azonban, hogy ha nem háborgatja őt volt gazdája, sőt ellenkezőleg bizonyítványt ad neki arról, hogy két évig hülen, becsülettel szolgálta, akkor megkaphatja a másolatokat is. A bizonyítványt pedig küldje el neki Amerika J. városába, ahol szép állást remél elnyerhetni.

Az ügyvéd pedig nagyon elképedt, amikor a gyáros azzal bizta meg, hogy állítson ki egy jeles bizonyítványt a volt magántitkárnak.

Biarritzban széltében beszélük a dusgazdag gyáros mulatságos históriáját.

— **A nagybecskerekli öngyilkosság.** Egyes fővárosi lapok Fischer Lipót nagybecskerekli raktártörnök öngyilkosságáról megemlékezve, a végzetes öngyilkosságot tévesen közzölték. Illetékes helyről annak a kijelentésére kérték fel bennünket, hogy az elhunyt mindig rendezett anyagi viszonyok között a legboldogabb családi életet élte. A tavasz óta ideges torok-bajban szenvedett s ez kergette a halálba.

— **Rendőri hírek.** Babek Antal 24 éves suszter-legény tegnap az Ujvásár-tér 20. szám alatt levő lakásán összeveszett kedvesével, Gőnczy Lujzával. A szerelmes cipészlegény ezt annyira a szivére vette, hogy forgó pisztolylyal mellbe lötte magát. Az öngyilkost a dologházi kórházba szállították. — **Halusék József** 28 éves szobafestő tegnap bevett fejfel, összeveszve beállított a főkapitányságra. Elmondta ott, hogy egy budai kávéházban kártávozott és ekközben egyik partnere hirtelen fejéhez vágott egy sörös üveget, azután elmenekült. Alighogy a panaszát elmondta, hirtelen elhalványodott s eszméletét veszítve hanyatt vágódott. A mentők vitték a Rókus-kórházba.

(x) **Iskolás fiúk és leánykák** részére teljes fehérműveltség kapható (intézetek részére előírás szerint) a legszolidabb minőségben és jutányos áron Kertész Pálnál. Budapesten, Kerepesi-ut 44. szám alatt, a Népszínházzal szemben.

(x) **Kérjünk mindenütt Emke-gyűjtőt!**

Petőfi-társaság.

Budapest, szeptember 9.

A nyári szünet után ma délelőtt tartotta első felolvasó ülést a Petőfi-társaság. Bartók Lajos elnök szívesen üdvözölte a társaság régi, hű közönségét, majd pedig Szana Tamás titkár jelentette, hogy a nyáron a Vörösmarty-ünnep előkészületei foglalkoztatták a társaságot.

Az első felolvasó Szana Tamás volt, aki az újabb olasz művészet egyik kitűnőségéről, Giacomo Favre-toról írték. Favretto, kitől nemzeti muzeumunkban is van képe: a *Modern Zsuzsanna*, amely fiatal, széke leányval legyeskedő öreg urakat ábrázol, a velencei élet legigazabb festője s egyike századunk legnagyobb kolostáinak. Szana, ki évekig bizalmas barátságban élt e nagy művésszel, részletesen írja le fejlődését s egyenkint ismerteti több munkáit, melyek leginkább a római Galleria modernában, az olasz királyi család magánképtárában, a milánói Brerában s egyes dúságzag angol amatőrökönél láthatók. Favrettót, mint a mi *Munkácsynak*, szintén asztalosnak szánták szülei; a gyermek azonban nagyon gyöngye volt s csakhamar egy papirkereskedőhöz kellett adni, ahol arcképeket vágdosott ki fekete papirokból. Ezek az arcképek kellettek föl a műbarátok érdeklődését, és szerették meg a fiatal Favrettonak néhány előkelő velencei ur támogatását, kik őt később a velencei akadémiába adták. Itt azonban csak pár évig maradt s csakhamar a természetet választotta mesterének. Így lett az igazság páratlan hirdetőjévé a művészetben, és Velence oly mesteri ábrázolójává, hogy vele ebben a században senki sem versenyezhetett. Legnagyobb diadalát 1887-ben aratta Liston és Tragheto című képeivel, s ugyanekkor ért véget, rövid betegség után fényes, de rövid pályafutása is, 36 éves korában.

A tetszéssel fogadott felolvasás után Makai Emil mutatta be Koroda Pálnak *Barátságból* című versét. Közöljük ebből a következő strófát:

Ha büszke szived legmélyébe zárod
Azt, amit érzesz, hogy titok legyen:
Társid tévedésben az egész világot,
Nevess a fürkésző sejtésben. —
Csak egy legyen, ki sohse értsen félre,
Csak az az egy, kit igazán szeretsz,
Rejtelmesség ne legyen előtte,
Csupán közöny, mi leginkább sebez.

Rendkívül érdekes volt az utolsó felolvasás. Bartók Lajos ugyanis bemutatott néhány részletet Kéry Gyulának gyűjtéséből, amely Petőfi életének megkapó, s eddig teljesen ismeretlen mozzanataira vonatkozik. Kéry Gyula ugyanis a Petőfi-társaság megbízásából bejárta mindazokat a helyeket, ahol Petőfi valaha megfordult, s mindenütt kutatva, nemcsak igen értékes relikviákra bukkant, hanem sok helyen, még élő tanúktól oly részleteket hallott s jegyzett fel a nagy költő életéből, amelyek lényegesen hozzájárulnak ahhoz, hogy Petőfit a maga teljes nagyságában, teljes egyéniségében láthassuk. A relikviák között vannak levelek, versek kéziratai, ruhák, miket Petőfi viselt, almárium, az a nyoszolya, ahol Petőfi Sándor és öcsese, István születtek stb.

A nagy költő életéből merített epizódok közül talán legmeghatóbb az, midőn Revesz Zsófia hírtül vitte Petőfié, hogy meghalt az édesanyja. A Revesz-család barátságos, benső viszonyban állott Petrovicsékkal, s amikor ezek Dömsödről Pestre jöttek, Reveszéknek szálltak meg. Náluk betegedett meg Petrovicsné, a kis Revesz Zsófi volt mindig az ágya mellett, s ő vitte meg Petőfié — a gázshirt is.

Kéry Gyula Szegeden értesült, hogy Revesz Zsófia Pesten él, s felesége Kiss Ferenc jómódu vendéglősnak. Csak a minap kereste föl a tisztas öregasszonyt, aki elmondta, hogy Petrovicsné halálát neki kellett tudatnia a Petőfi-fiukkal. Anyja mellé adta udvarosukat s meghagyta nekik, hogy menjenek le jó messze a Dunaparttra, s szemben a Gellérthygyel keljenek át északon a Dunán.

Mikor a Gellérthy alá értek, az ott járó-kelő tisztek csodálkozva kérdezték a kis leányt, hogy mit keres ezen a vidéken?

— Tessék megmondani — szölt Zsófi a tisztekhez — hogy a Petőfi Sándor bácsi hol van?

— Es mért keresi a Petőfi Sándor bácsit?

— Mert meghalt a mamája!...

Az egyik tiszt rögtön kezénél fogta a leányt s Petőfihez érve, így szólt:

— Sándor, rossz hírt hoz ez a kis leány!

Petőfi elszápadt, magához ölelte a kis leányt s biztatta, hogy mondja csak bátran: mi történt?

És Revesz Zsófi szomorúan mondta:

— Sándor bácsi, ne tessék megjedni, mert a mama meghalt!...

Petőfi, ki egyik kezében kivont kardját tartotta, e szavak hallatára a földre dobta kardját, s összekulcsolt kézzel járt-kelt ide-oda:

— Jaj, jaj! — zokogta nagy fájdalomában, — oda vagyok! Nincs anyám! Meghalt!

Tisztársai igyekeztek megvigasztalni, s biztatták Petőfit, hogy hagyjon ott mindent, s menjen azonnal anyja holttestéhez.

Szoromian, könyező szemekkel lépte át a költő Reveszék háza küszöbét. Anyja ekkor már kiterítve fekiült legszebb ruhájában, s kedvelt fejkötésében.

Petőfi, nagy fájdalomában, csak nehezen tudta elfojtani véghetetlen keservének hangos kitérését. Fájdalma csak akkor tört ki, mikor a halottas szobába lépett. Hangos zokogással borult anyja kihűlt tetemére, átölelte, s ülőhelyzetbe emelve föl a holttestet, görcsös zokogással kiáltotta:

— Anyám, édes jó anyám, csak még egyszer tekints reám! Most már nincs senkim, senkim!

Majd visszaeresztette a holttestet, letérdelt a koporsó mellé és imádkozott.

Egyszerre öllöt kért, odament anyjához, letérdelt a koporsó mellé s levágott hajából és ruhájából. Mikor később magához tért s Reveszektől elbucsuolt, arra kérte őket, hogy az ő költségen temessék el anyját tisztességgel, de ne parádéval, a sírkőre pedig ne írassák föl se atyjának, se anyjának nevét, mert a német kikerestető s még haláporukat is kihányatná a földből.

A közönség nagy érdeklődéssel, meghatottsággal hallgatta a felolvasott, érdekesnél érdekesebb adatokat. Kíváncsok volna, ha azok, akik Petőfiről tudnak egyet-mást, rendelkezésére bocsátának Kérynek, mert amugy is sok helyen bámulatos közönnnyel kell megküzdnie.

SZÍNHÁZ. ZENE.

** A párisi élet. Offenbach nevezetes operettjének, a *Párisi életnek* mely tizenegy év óta nem került színpadra, e hét pentágen lesz a bemutatás előadása. A női főszerepet, Gabriellát, Kéry Klára játssza. A többi női szerep kiosztása a következő: Gondremark báróné Baán Nellí, Pauline Z. Bárdi Gabi, Metella Kápolnai Irén, Leonia *Solymosiné*, Charlotte R. *Eötvös* Stefánia, Folle-Verdune Baán Mariska, Caradecné *Siposné*. A férfi főszereplők a következők: *Németh* József *Kenedik* Kálmán, *Kovács* Mihály, *Szirmai* Imre, *Raskó* Géza, *Szerdahelyi* Ferenc.

** Az Országos Zeneakadémiából. Az Országos Zeneakadémián a vallás- és közoktatásügyi miniszter Popper tanár mellé, rendkívüli tanári minőségben Schiffer Adoltot, a mester volt tanítványát nevezte ki. Ennélögra lehetővé vált ezen a tanszakon, amelyen az előző években is fölös számmal jelentkeztek, a jelen tanévét kezdve a növendékeknek nagyobb számban való felvétele.

** Passziójátékok Magyarországon. Egy aradi újság érdekes tervről ír, amely azonban megvalósulása előtt egészen füstbe ment. Az aradi újság kissejt rejtelmese hangzó értesülése a tervezett passziójátékokról így szól:

Tegnap délután egy fekete ruhába öltözött, idős úri asszony kopogtatott Salacz Gyula polgármesterhez. Bemutatkozott, aztán elmondta, hogy neki, meg a férjének színjátészó társulata van, amelylyel a nyári színpadon passziójátékokat akarnak tartani. Ezután kipakolta irományait és elmondta a programját. Azt mondta, hogy magyarországi származású, de a külföldön elilejtett magyarul. A társulatával a külföld nagyobb városában megfordult; volt néhány elismerő kritikája. Fölmutatta ezenkívül több magyarországi főpap meglehangú ajánló levelet. A társulat a passziójátékokat egészen az oberammergaui mintára tartotta volna meg. Az új testamentumból merített, dramatizált dolgokat akartak színpadra hozni: Krisztus életéről, kinszenvedéséről, haláláról és feltámadásáról stb. Mikor az asszonyság kifejtette a tervét, akkor Salacz Gyula polgármester megértette vele, hogy a kérelme nem teljesíthető, mert a színpadon Leszkay András színgazgató bírja bérben; különben a nélkül is bajosan volna a most engedélyezhető az előadások. A feketeruhás asszony belenyugodott a felvilágosításba, aztán mély sajnálatát kifejezte, ajánlotta magát. Most valószínűleg Temesváron próbál szerencsét.

** A Városligeti Színpadon ma hétfőn, *Erzsébet* királyné halálának évfordulóján, az igazgatóság emlékünnepet rendez. Az előadás kezdetén *Feld* Irén elszavalja *Balla* Miklósnak „Erzsébet királyné” című költeményét. Ezután *A képviselőjelölt* című új darabot adják.

** A gésák ötszázadosor. Jones Sidney operettje *A gésák* a napokban érte meg a berlini *Central-Theater*-ben ötszázadik előadását. Ez a német eszázvárosban is a legrikább rekordok közé tartozik.

** Diszoldadás a sah tiszteletére. A bécsi udvari opera a perzsa sah öt időse alatt, szeptember 21-ikén diszoldadást fog rendezni.

** A berlini cenzura. Az *Arany kakas* szerzői, Blumenthal és Katdelburg ugyancsak kellemetlenül érzik a berlini színházi cenzura kegyetlen észjárását s olvasván az a kétségbeejtő tilalmat, amelyet a két szerző új darabja: *A szigorú urak* ellen kibocsátottak, ünknénytelenül is Heine bírálata jut eszünkbe, amely így szól:

— — — a német — — — cenzorok — — — ostobák ...

A Berliner Theater igazgatóját, Lindau Pált, erről értesítette a rendőrség, hogy az új darab színrehozatalát nem engedheti meg. Az igazgató minden módon esküszik, hogy a darabban semmi olyan elő nem fordul, ami akár a legszigorubb lex-Heintzistát is nyugtalaníthatná s hogy tisztára a rendőrség székszélye, hogy a darab előadását megtiltotta. Ugylátszik megint lábra kap a rendőri cenzura erőszakoskodása s maholnap megint akadnak olyan szellemes német rendőrgeniek, melyek ilyen marginális jegyzetekkel látják el a darabokat:

— Uns passt die ganze Richtung nicht! (Nekünk általában nem tetszik ez az irány.)

** A L'Algon vége. Sarah Bernhardt színházában jövő hónap 19-ikén veszik le a műsorról Edmond Rostandnak *L'Algonját*. A darab két millió frankot jövedelmezett. Mindjárt a rákövetkező napon egy francia operatársaság kezdi meg előadását *Sarah* színházában, amely *Massnet Herodiást* fogja előadni.

** Strausz hátrahagyott operettje. Strausz Jánosnak, a *Cigánybőr* szerzőjének, hátrahagyott operettje, mint bécsi újságok írják, a berlini *Central-Theater*-ben fog először színpadra kerülni. Az operettnek *Cabinet Piterlin* a címe. Ez a Strausz-operett azonban csak szövegére nézve új, mert zenéje azonos az elhunyt zeneszerző *Indigo* című operettjének a zenéjével.

** Lejo Lili Oroszországban. Lejo Lili, az ismert magyar származású operabékesző, legközelebb Oroszországban rendez hangversenykörutat. A művész németországi utja előtt Párisban és Londonban is énekelni fog.

** Bisson új darabja. A nálunk is nagy szerencsével színpadra került Bisson ebben az évadban csak négy új darabbal fog szerepelni a párisi színpadokon. *Le bon juge* című háromfelvonásos bohózata a *Vaudeville*-ben kerül bemutatásra; *Maison historique* című darabját az *Odeon*-ban adják; az *Odeon Comique*-ben *La petite maison* című szövegkönyve kerül a deszkákra, (zenéje: *Chauvettől*), s végre a *Nonventé* egy negyedik háromfelvonásos darabjával áll elő.

** Tenorista szerzetes. A párisi *Gil Blas*-nak írják *Madrid*-ből, hogy egy malagai klastromban egy ifjú szerzetest fedeztek fel, akinek olyan tümeményes tenorhangja van, aminő a világhírű *Gayarre* óta nem volt. Az ifjú szerzetest *Ortiz* Lara Józsefnek hívják s egy toledói szegény családnak a sarja. *Madrid*-ban tovább fogja magát képezni az énekben, de a szerzetesi pályát nem fogja elhagyni.

** Cigányzene a Telefon Hírműködésben. Cigányzene lesz hallható ma este 8 órától 11 óráig a *Telefon Hírműködés* kápolnáján keresztül. A Hírműködés zeneközvetítését azonban, mely hivata van a hosszú órái est egyhangúságát fűszerezni, megszakítja az egyegyed 9 órai tördő jelentés és a fél 10—10-ig terjedő újdonságok felolvasása.

MŰVÉSZET.

□ **Műtárlat Szegeden.** A Szegedi Képzőművészeti Egyesület őszi tárlatára serényen folynak az előkészületek. A tárlatra utólag jelentkezett Zemplényi Tivadár három festményvel, *Garay* Ákos pedig elküldte „Bucagazi pásztorok” című szép képét. A Budapesti összegyűjtött műtárgyak közül mintegy 300 darab már holnap Szegedre érkezik, hol a tárlatrendezés azonnal kezdetét veszi. *Fadrus* János megírta, hogy a Képzőművészeti Egyesület őszi tárlatán résztvesz a Krisztus a keresztfán című művével. Érdekes levelet küldött Vágó Pál festőművész is Szegedre. A művész párisi kitüntetés alkalmából a szegedi képzőművészeti egyesület részéről üdvözölte Erdélyi Béla igazgató is, s erre az üdvözlőre felel most Vágó, levelében kitérve a szegedi nagy árvízképre is. Erre vonatkozóan Vágó a következőket írja: A szegedi árvízkép, melynek munkálataiban a huszárkép festése 6 hónapig hátráltatott, rendkívüli feladat. Eddig 80 alak látható rajta. Uszó háztélok, gerendák és a város, mind számtalan átdolgozón megy keresztül a megfelelő hangulat kedvéért. Mindennek dacára azt hiszem, hogy Budapest után már a tavaszi szegedi kiállítás bemutatatható. Addig pedig remélem, hogy a szegedi képzőművészeti egyesület tagjai szerencsétlenek Jász-Ápátin. A hívős idő beálltával Szegedre rándulok s hogy nem a nagy képpel megyek, annak oka az, hogy Szegeden megfelelő helyiség nincsen, ahol a képet folytatni lehetne, bevégezni azonban ott kell. Akkor törekvém lesz az irántam megnyilvánult jó indulatokat utólagosan kiérdemelni.

□ **Egy szobrász halála.** Kirchauban, Ausztriában tegnap meghalt Theodor Friedl szobrász ötvenkilenc éves korában. Bécsi művész volt, de Magyarországon is több megrendelést kapott. Így az ő végső alól került ki a budapesti Népszínház palotájának homlokán látható dombormű, amely attikai bacchanáliát mutat. A

pozsonyi, szegedi és fumei színházak szobrászati díszét nagyrészt ő tervezte s ő dolgozta ki. Rendkívül sok hasonló munkával bízták meg Ausztriában és Németországban. Szegényen halt meg, özvegye s két kis árvaja siratja.

TUDOMÁNY, IRODALOM.

○ **A belvárosi plébánia-templom.** Geley József hírlapíró kis könyvet írt a belvárosi plébánia-templomról. A templom történetére, építésére fontos adatokat gyűjtött össze munkájában, amelynek az a célja, hogy elősegítse annak a kérdésnek a megoldását: érdemes-e a templomot nagy költséggel fűmantani? A könyv ára egy korona. Megrendelhető nála (VIII. Mátyás-ter 12.) egyszerű levelezőlapon.

Harc a munkanélküliség ellen.

Budapest, szeptember 9.

Aki ismeri azt a mindennél keserőbb nyomorúságot, amely a dolgozni bíró és dolgozni akaró emberre szakad, ha nincsen munkája; akinek érző agyát, gondolkodó lelkét foglalkoztatta valaha a szociális kérdéseknek az a legnehezebbike, hogy ezt a mindennél szörnyűbb nyomorúságot hogyan szüntesse meg, vagy bár enyhítse legalább a kötelességtudó társadalom és a kötelességtudó állam: az olvassa el Gelléri Mór legújabb könyvét, a melynek ez a címe: *Harc a munkanélküliség ellen.*

A munkanélküliség ellen való védekezés a mai kor egyik legfontosabb problémája. Bármiképpen gondolkozunk arról, hogy mi a teendő szemben a különböző nagyobb, vagy kisebb jelentőségű szociális bajokkal, ennek a védekezésnek a szükségét ma, amikor a munkanélküliség társadalmi kórsága egyre nagyobb mérvet ölt, mindenki be fogja látni.

A munkanélküliség (rossz szó, csunya szó, de nincs jobb szavunk ennek a rossz, csunya fogalomnak a kifejezésére) közvetlen okai főképpen a következők: a gépek nagymérvű terjedése a nagy- és kisipar minden ágában; a munkaerőknek a fővárosokba való törlődése; a szezonmunka; az üzletpanasz és olyan rendkívüli esetek, amelyek a munkásoknak nagyobb mérvű elbocsátását vonják maguk után; és végre a munkakerülés.

Mindez már régóta aktuális társadalmi kérdéssé avatta a munkanélküliség foglalkoztatásának és kártalanításának kérdését. A kérdés hullámait hozzánk is elhathattak, sőt valamiképp már mi is tettünk a bajjal szemben. Nálunk ugyanis nemrég nyílt meg a munkaközvetítő intézet, mely azonban egyelőre a bajnak csak kisebb részét lesz hivatva orvosolni. Ezenkívül van már a fővárosban a munkanélküliséget foglalkoztató kis mintatelepünk is, amely szerény, de szerencsés kezdet ezen a téren s amelynek nagyarányu kiterjesztése nagyon kívánatos volna. Ezt az intézetet tudvalevőleg a budapesti-józsefvárosi jótékonyági egyesület létesítette Glück Frigyes kezdeményezésére.

Mindez még nagyon kevés, de legalább a kezdeten tudtunk meg az ügyet; mert amíg ideig jutottunk, sokáig kellett a kérdésnek fejlődnie és érnie. Ebben a fejlődésben és érlelésben nagyon tevékeny, uttörő része van Gelléri Mórnak, aki a kérdés irodalmát nálunk jóformán megteremtette. Ebben a most megjelent könyvében a kitünő író összehordotta mindazt az anyagot, amely a kérdés előzményeit és fokozóira való fejlődését feltünteti. Szól a munkanélküliség orvoslására való legrégebb kísérletekről, a német keresztény utasfogadóról, a leányfogadóról, az ellátó állomásokról, a javítóházakról, munkáskolóniákról, az Angliában az „údv hadserege” által létesített munkástelepekről, a Bréma mellett levő otthongyarmatról, a párisi munkásszállodáról (Maison hospitalière pour les ouvriers sans asyle et sans travail) és egyéb párisi munkásszolgáltató intézetekről. Ismerteti a munkanélküliség egyes segélyezésére szolgáló intézményeket, azután a munkásközvetítőket (Nürnberg, Stuttgart, München), a munkaközvetítést, amely voltaképp legrégebb és legtermészetesebb módja a társadalmi baj ellen való küzdelemnek (Párisi munkásbörze, londoni Free labour exchange, Poroszország, Drezda, Bécs, Svájc különböző városai stb.) és itt rátér a budapesti hatósági munkaközvetítő intézet szervezésének és eddigi működésének ismertetésére. Nagyon érdekes fejezete a könyvnek az, amely a munkanélküliség ellen való biztosítással foglalkozik, és pedig a berni kezdeményezéssel, a st. galleni, a dijoni, zürichi intézettel, a kölni iparegyesület alkotásával, a bolognai és egyéb kísérletekkel, továbbá a német munkásszövetségek tevékenységével és a német néppárt parlamenti akciójával; általában igen behatóan tárgyalja a kérdés törvényhozásának történetét az egyes államokban s igen értékes konklúziókat tár fel a munkanélküliség ellen való biztosítás terén felmerült tapasztalatok nyomán. Kiterjed az író figyelme az egyes ipartelepek által tett kísérletekre is s

általában mindenre, ami bármilyen kapcsolatban van az egyre növekvő fontosságú kérdéssel.

Gelléri, a ki szóval, tettel, tervezgetéssel, agitációval egyre azon fáradozik, hogy a szociális politikának és humanizmusnak ezt az égető kérdését nálunk felszínre tárja és a megoldás útján előbbre vigye, ezzel a könyvével is jelentékeny szolgálatot tett az ügynek és nemcsak szegényes munkásszervi irodalmunkat gyarapította egy igen becses művel, hanem nagy szolgálattal tett mindazoknak, akik gyakorlatilag foglalkoznak a munkanélküliség bajának gyógyításával. Szerencsére, ezeknek a száma egyre szaporodik. És egészen bizonyos, hogy Gelléri könyve ismét növelni fogja az apstólok taborát, amelyben kétségtelenül övé az egyik vezéri pálca.

Ezt az igazán szép és jó könyvet két koronáért lehet megvenni minden könyvesboltban.

SPORT.

○ **Ottó főherceg és az atléták.** Az Atlétikai Klub legközelebbi internacionális versenyt látogatásával fogja megtisztelni Ottó főherceget, aki értesítette erről az elhatározásáról a M. A. C. titkárát. A klub e hó 30-ikán és október 14-ikén rendez versenyt, ezek valamelyikét nézi végig a főherceg. Személyes megjelenésén kívül tiszteletdíjjal is kedveskedik Ottó főherceg az atlétáknak, akik szép fogadást rendeznek előkelő vendégüknek.

○ **Az egyetemi atlétikai klub.** A budapesti tudományegyetemen báró Eötvös Lőránd prorektor elnöksége alatt pár év előtt alakult egyetemi atlétikai klub az új iskolai éven is folytatni fogja működését. Az elnökség felhívja az egyetemi polgárokat, hogy a testedző sportot művelje és tömegesen lépjen be a klubba. Az egész évi tagsági díj mindössze tíz korona. Beiratkozhatni mindennap a szerb-utcai központi épületben, a volt rektori helységben.

○ **Alagi löversenyek.** Nagy közönség jelenlétében záródott a szeptemberi meeting. A versenyek nagyrészt érdektelenek voltak, csak a gátverseny kellett nagyobb érdeklődést, melyet az outsider Popovka nyert meg és az Uzsorás handikap, melyet Pfeiffer Nándor nyert meg szép lovaglás után Ravasz II.-vel. A versenyek nagyrészt a favoritok győzelmével végződtek, részletes eredményük a következő:

I. **Eladók kétévesek handikapje.** Díj 1200 korona. Távolság 1000 méter. Mr. Brooke Jokeja (Laznik) első, gróf Degenfeld I. Dagmarja (Kollár) második, Guttman M. Satanja (Fürst) harmadik, azután Tünde, Rozmaring, Ex lex, St. Kleofás. Totalizátor: 10 : 39. Helyrefogadások: I. 50 : 79. II. 50 : 81. III. 50 : 117.

II. **Kezdők akadályverseny handikapje.** Díj 3000 korona. Távolság 3200 méter. Geist G. Redactorja (Csompora) első, Geist G. Switcheje (Machan) második, Liptay B. Gypja (Fros) harmadik, azután Cyrano. Totalizátor: 10 : 14. Helyrefogadások: I. 50 : 60. II. 50 : 73.

III. **Nyeretlenek gátversenye.** Díj 1200 korona. Távolság 2400 méter. Gróf Pejacevich F. Popovkája (Machan) első, Geist G. Hirondeleje (Csompora) második, Fibich L. Kadmeja (Bohrn) harmadik, aztán Almom, Pattogó, Propeller, Cleopatra, Itourdie. Totalizátor: 10 : 56. Helyrefogadások: I. 50 : 132. II. 50 : 82 és III. 50 : 174.

IV. **Eladók akadályversenye.** Díj 1800 korona. Távolság 4600 méter. Gróf Orssich Pál Theklája (Hosszu) első, Geist Gáspár Részese (Csompora) második, gróf Esterházy Ferenc Curtainja (Lipovniczky) harmadik, azután Delujo. Totalizátor: 10 : 26. Helyrefogadások: I. 50 : 57. II. 50 : 54.

V. **Uzsorás Handikap.** Díj 1200 korona. Távolság 2000 méter. Geist G. Ravasz II.-je (Pfeifer) első, Tóth E. Fádánja (Horthy) második, Geist G. Viveurje (Krause) harmadik, azután Wundermadi, Bandita és Leikem. Totalizátor: 10 : 45. Helyrefogadások: I. 50 : 198. II. 50 : 1.9.

VI. **Kétéves nyeretlenek eladóversenye.** Díj 1000 korona. Távolság 1100 méter. Jankovich B. Gy. Dallosa (Német) első, Guttman Mór Barbarája (Fürst) második, Lipthay B. Borágyja (Gallo) harmadik, azután Fergeteg, Nyájas, Retek, Jambó. Totalizátor: 10 : 22. Helyrefogadások: I. 50 : 67. II. 50 : 77. III. 50 : 161.

○ **Bécal löversenyek.** A freudenau meeting mai ötödik napján dőlt el a 15.000 koronás freudenau nagy handikap. A versenyben tizenkét ló vett részt s győztes báró Harkányi János Karmestere lett, mely — minthogy *Inländer* az utolsó percben kimaradt a versenyzők közül — első favorit volt. Feltartva hat hosszal győzött *Glend'or* ellen, mely mögött *Da kommt sie* lett harmadik. A szintén ma elődtől őszi kaneadit *Culture* nyerte meg *Kisasszony* és *Jablonica* ellen, míg *Perec* a kétéves handikapban okozott újabb meglepetést. A részletes eredmények a következők:

I. **Cadet verseny.** Díj 2000 korona. Távolság 1200 méter. Gróf Hunyady J. Dianella (Barker) első, hereg Pálffy M. Allegro (Poole) második. Itélet: Feltartva 3/4 hosszal nyerve. Totalizátor: 10 : 12.

II. **Kétévesek eladó versenye.** Díj 2000 korona. Távolság 1200 méter. Póchy A. Sporting Lady (Poole) első, lovag Lederer Sebes (S. Bulford) második, Dreher A. Gut genug (Morgan) harmadik, azután Páncélos, Csitt, Néha-Néha, Akarat, Liszt Ferenc. Itélet: Két hosszal nyerve, 2/3 hosszal harmadik.

Totalizátor: 10 : 85. Helyrefogadások: I. 50 : 79. II. 50 : 102. III. 50 : 116. A győztesre ajánlat nem volt.

III. **Őszi kaneadit.** Díj 5000 korona. Távolság 2000 méter. Báró Springer G. Cultureje (S. Bulford) első, gróf Forgách S. Kisasszony (Cleminson) második, báró Harkányi I. Jablonicaja (Morgan) harmadik. Azután: Dundi, Miss Dunean. Itélet: Könnyen háromnegyed hosszal nyerve, négy hosszal harmadik. Totalizátor: 10 : 74. Helyrefogadások: I. 50 : 132. II. 50 : 164.

IV. **Ny freudenau handikap.** Díj 1500 korona. Távolság 2400 méter. Báró Harkányi I. Karmestereje (Cleminson) első, gróf Tranttmannsdorff Glend'orja (Black) második, Szászbereni ménes Da kommt sie (S. Bulford) harmadik, Azután Dreyfus, Menyecske, Hängdian, Pharo, Ladro, Parlag, Honour Bricht, Remete, Alberich. Itélet: Igen könnyen 6 hosszal nyerve, fél hosszal harmadik. Totalizátor: 10 : 41. Helyrefogadások: I. 50 : 102. II. 50 : 105. III. 50 : 162.

V. **Kétévesek handikapje.** Díj 2000 korona. Távolság 1000 méter. Gróf Bathányi E. Perec (R. Huxtable) első, Egyedi L. Strohfeurje (Slack), második, gróf Hunyady I. Johnstonja (Prudames) harmadik, azután Saffi, Melba, Dunagyöngye, Parole. Pari pour l'Afrique, Harpagon, Haragudj, Tartom, Melitene. Itélet: Küzdelem után fejhosszal nyerve, fél hosszal harmadik. Totalizátor: 10 : 84. Helyrefogadások: I. 50 : 147. II. 50 : 105. III. 50 : 609.

VI. **Gátverseny-handikap.** Díj 1800 korona. Távolság 2400 méter. Mauthner V. Tartaffe-je (Buckenler) első, Michelstetter F. száz. Maholnap-ja (Slum) második, Flesch A. Termidor-ja (Morton) harmadik. Itélet: Könnyen négy hosszal nyerve, három hosszal harmadik. Totalizátor: 10 : 24.

VII. **Handicap.** Díj 2000 korona. Tav. 1800 méter. B. Springer G. Feerie-je (Black) első, Szemere M. Éva-ja (Cleminson) második, Dreher A. Reducer-je (Morgan) harmadik. Azután: Waterloo, Chryseis, Idichri, Walkower. Itélet: Könnyen három hosszal nyerve, fél hosszal harmadik. Totalizátor: 10 : 178. Helyrefogadások: I. 50 : 172. II. 50 : 85.

Nyíltér.

Egyéves önkéntesek
legjobb és legelőbban szereshetik be felszereléseiket az előnyösen ismert

BLUM és TÁRSA
szerb királyi udvari szállító és ó. sz. és királyi Fensége József főherceg udv. osztály oegneli

Budapest, Sütő-utca 2. sz. Szervita-ter sarkán.
Sorozokötelességeknek foyamodványmintákkal aladott szegysüknek díjmentesen küldjük és felvilágosításokká szivesen szolgálunk.

(Az e rovat alatt közöltteknek sem tartalmáért, sem alakjáért nem felelős a szerkesztőség.)

TÖRVÉNYSZÉK.

§§ **Uj királyi bíró.** A király az igazságügyminiszter előterjesztésére Karsa László budapesti ítélőtáblai bírót a Kuriához számfelletti bíróvá nevezte ki.

§§ **Rituális vörvád fölmentéssel.** Ez év márciusában *Konitzban* meggyilkoltak egy *Winter* Ernő nevű fiatal gimnazistát. Holttestét szétdarabolva találták meg egy tó medrében s minthogy ez a tó történetesen a zsinagóga mellett van, mindjárt akadtak épp oly gonosz, mint buta emberek, akik a rituális vörvád meséjét terjesztették. A korához képest erősen kifejlesztett flu ez év március 11-én délután sétára ment. Még látták ott a városon kívül húzódó dűlőuton, amint a város felé tartott, de nem tért haza sem az nap, sem másnap. Keresték mindenfelé s végigkörtörték a zsinagóga mellett levő Mönchseist is és ott a jégkérőgún egy esomagot találtak s a esomagoló papírba gondosan beleburkolva egy férfitestet. Melyről mind a négy végtag és a fej hiányzott. *Winter* Ernő megosonkított holtteste volt ez. Két nappal később az evangélikus temetőben egy emberi karra bukkantak. Március 26-án pedig ugyanabban a tóban megint találtak egy emberi combot. A testrészek állítólag mind teljesen *vértelemek* voltak. A holttest fejét csak husvét első napján találtak meg: három gyermek a városi erdőben játszva vette észre egy tócsában. A közelben egy nő zsebkendődarab is hevert, melybe „A” betű volt behíveve. Semmi más nyomra nem akadtak. Időközben a konitzi törvényszék kiadóhivatali főnöke, Fiedler jelentkezett és elbeszélte, hogy nagypénteken délelőtt tíz óra tájt látta *Israelski* Farkas volt városi pecéért, amint a bíróság épülete előtt egy zsákkal haladt el, amelyben valami gömbölyű tárgyat vitt. Egy órával később visszatért és akkor *csizmáit*, amelyek előbb tiszták voltak, *sár borította, a zsák pedig üres volt.* Házikutást tartottak *Israelskinél* ez azonban nem vezetett eredményre. A gyanúsított ember élénken tagadta, hogy a gyilkosságról valamit tudna, de ellenmondásokba keveredett és a felesége is tőle eltérően vallott. Ezért azzal a váddal terhelten, hogy a gyilkosság elpálistolásában segített, vizsgálati fogságba, majd vád alá is helyezték. *Israelski*

Farkas, Jochani születésű ötvenkétéves ember, hat felnőtt gyermek atyja. Züllött, iszákos ember. Az utóbbi időben koldugatott és abból élt, amit igen rendes, becsületes felesége keres. Gyermekéit is szorgalmas tisztesség emberekként ismerik. *Israelski* azzal védekezett, hogy soha eszámát nem visel, hanem rongyokból összetakolt sarut és fájós lábai miatt egy óra alatt nem tehetta meg az utat a városi erdőig. Ezt a bűnügyet tárgyalta tegnap *Konitzban*. A vád-nak tizenkilenc, a védelemnek tíz tanuját hallgatták ki. *Israelski* most is tagadta a terhére rótt bűnt; a terhelő tanuk sem tudtak ellene komoly bizonyítékokat felhozni, mégis az államügyész öt évi börtönt indítványozott bűnpártolás miatt. Az esküdtsek nem talált bizonyítékot *Israelski* bűnösségére, és így a tárgyalás a vádolt fölmentésével végződött.

§§ **A feleség aláírása.** *Knittel* Károly kőbányai sörfőzőnek tavaly egyszerre két darab, összesen tizenhatezer koronáról szóló váltója járt le s mert nem tudott fizetni, bepörölték. A váltón két név szerepelt, *Knittel* Károlyé és a feleségé. A váltópör tárgyalásakor nagy meglepetés érte *Knittel*-t. A felesége ugyanis megesküdött, hogy az aláírás nem az övé s hogy nem hatalmazta föl a férjét arra, hogy a nevével járja a váltókra. Így aztán *Knittel* a saját felesége vallomása juttatta a vádlottak padjára. A tárgyaláson, melyen *Bakonyi* bíró elnökölt, a vádlott azszal érvet, hogy most már huszonegy év óta írja a váltókra a felesége nevét és annak még soha eddig nem jutott eszébe, hogy ez ellen tiltakozzék. *Fried* Vilmos dr. védő föl is mutatott vagy kétszáz ezer forint árá beváltott üzleti váltót, melyen *Knittel*né neve szerepelt. *Knittel*né a tárgyaláson módosította előbbeni vallomását s azt mondta, hogy 6 ugyan nem hatalmazta meg férjét a névaláírásra, de nem tudott semmit a váltó-manipulációkról. A törvényszék ezek után a vádlottat fölmentette.

§§ **A brémai rablógylkos.** A brémai törvényszék előtt e hó 18-án kezdik meg *Koszt* Bertalan piliseni asztalos bűnpörének tárgyalását. *Koszt* Bertalan Bécseből amerikai utra indult s magával esalta *Fodicska* Mártha cselédleányt s azt ígérte neki, hogy Amerikában feleségül veszi. A vádlevél szerint *Koszt* Bertalan Brémában megfojtotta, kirabolta s a tengerbe dobta jegyését. A szörnyű bűntett után Bécsebe sietett s ott feleségül vette *Schimera* Anna szakácsnőt. A fiatal asszonyt aztán csakugyan magával vitte *Koszt* Amerika s ott Csikágóban telepedett meg vele. Időközben a meggyilkolt leány tetemét kioltgák Brémában a tengerből s *Koszt*-ot a brémai rendőrség értesítése alapján a csikágói rendőrség letartóztatta. A fiatal asszony csak most tudta meg férje szörnyű bűntét s azonnal elhagyta. A gyilkos avval védekezett, hogy pénzre volt szüksége ahhoz, hogy *Schimera* Annát, akit nagyon szeretett, feleségül vehesse. Ezért fojtotta meg a leányt s ezért rabolta el tőle nyolcszáz forintját. A brémai törvényszéki tárgyalás elé nagy várakozással néz a szenzációkat kedvelő publikum.

TÁVIRATOK.

Bécs, szeptember 9. *Erzsébet királyné* halálának holnapi évfordulója alkalmából Neumayr alpolgármester koszorút tett a koporsóra, a magyar kincstári uradalmak nemzetiszínű koszorút küldtek.

Berlin, szeptember 9. *Hohenlohe* herceg, birodalmi kanclerár ma reggel ide visszaérkezett.

Páris, szeptember 9. *Gouthe-Soulard* aixi érsek ma itt meghalt.

Bukarest, szeptember 9. Mint a lapok jelentik az ősi hadgyakorlatok alkalmából a dobrudsai aktív hadosztályt néhány üteg tüzérséggel és utászapatokkal egészítették ki. A hadügyminiszter elrendelte, hogy augusztus 30-án, *Grievca* bevételének évfordulóján semmiféle katonai ünnepet ne tartsanak.

Madrid, szeptember 9. Egy legközelebb tartandó minisztertanács ki fogja mondani, hogy Madridban, Valenciában és Barcelonában helyreállítják az alkotmányos szabadság. Tegnap Santanderben néhány gyanús embert letartóztattak.

A bolgár-román konfliktus.

Bukarest, szeptember 9. Az *Agence Roumaine* jelenti: A bolgár lapoknak azok az állításai, mintha a román rendőrség rosszul bánnék az elfogott bolgárokkal és még kizárná is őket, teljesen alaptalanok és a leghatározottabban megcáfoltnak. Épp úgy teljesen hokoltak az idézett nevek, valamint a felhozott tények és részletek is. A román kormány abban a helyzetben van, hogy a vádak tarthatatlanságát kimutassa.

A dél-afrikai háború.

Fokváros, szeptember 9. A hivatalos lap külön kiadásban közli, hogy a birodalmi kormány az eddigi *transvaali* kormány által kiadott koncessziókat meg

fogja vizsgálni, vajjon érvényesek-e. A kormány fenntartja magának, hogy mindazokat a koncessziókat, amelyeket törvényellenesen vagy szerződés ellenére szereztek, továbbá azokat, amelyek a közérdekbe ütköznek, vagy nem teljesítettek, érvénytelennek jelentse ki vagy módosítsa.

A jasnói hadgyakorlatok.

Bécs, szeptember 9. *Krieghammer* hadügyminiszter a hadgyakorlatokhoz Jasnóba utazott. *Otto, Károly, Ferdinánd* és *Ferenc Saluator* főhercegek tegnap a Jasno melletti *Jelicébe* utaztak.

KÖZGAZDASÁG.

A Hazai Általános Korona Takarékpénztár m. sz. ma tartotta I. évi rendes közgyűlését dr. *Frim* Jakab elnöklésével. Az igazgatósági jelentés főleliti, hogy az általános gazdasági válság nem érintette az intézetet. Az első év folyamán belépett 785 rendes tag 2923 üzletesszel. Hitelt 504-en vettek igénybe 269.953 korona összegben. Az évi nyereség 6822 korona, amelyből 2000 koronát a tartalékalaphoz csatoltak és a különféle jutalékok levonása után 6 százalék osztalékot fizetnek a részvényeseknek. A felmentény megadása után a választásokat ejtették meg.

Szerkesztői üzenetek.

— Kéziratokat nem adunk vissza. —

G. J. Nagyszombat, 1. A folyamodás a cs. és kir. külügyminisztérium címére, a cs. és kir. konzulási akadémiá igazgatóságánál adandók be. Mellékelendők: születési bizonyítvány, honossági bizonyítvány, orvosi bizonyítvány (tisztí orvostól vagy katonai orvostól), gimnáziumi érettségi és az összes osztálybizonyítványok, igazolása annak, hogy a pályázó a német és francia nyelvet teljesen bírja s végül a szülők vagy a gyám hatóságilag hitelesített nyilatkozata, hogy az ellátási költségeket (2600 korona évenként) fedezni fogják. A folyamodványok szeptember 15-ig nyújtandók be az akadémia igazgatóságánál (Wien, IV. Favoritenstrasse 15.). 2. A felvételi vizsga szóbeli és írásbeli. A szóbeli vizsgálat tárgyai: Az egyetemes történelem a wesztfali béktől az 1856. évi párisi kongresszusig, különös tekintettel a magyar és osztrák monarchiára, az írásbeli vizsgálat tárgyai pedig: német fogalmazvány, fordítás franciából németre és némethől franciára. A felvételi vizsgák október első napjaiban az akadémiában tartanak meg s igen szigorúak. 3. A tanfolyam öt évre terjed. Alapítványok csak 6 fősége a király hozzájárulásával és csak az első tanév vagy kivételesen az első félév végén, sikeres előmenetel alapján adományoztatnak. 4. Az évi ellátási költség két egyenlő részletben, októberben és márciusban fizetendő.

K. J. Budapest. Erről a dologról már volt szó a *Budapesti Naplóban*. Maga a cég aztán azzal védekezett, hogy ez bejegyzés, régi bejegyzés és nagy kár nélkül nem változtathatna rajta. Persze ez önzés, csunya önzés. Hát el kell tűrni. Elég rossz.

S. J. Alsó-Dabas. Semmiféle előképzetség nem szükséges, csak egészséges testalkat. Először csak matróz-jelölt lesz, aztán jó időre lép elő matróznak s később altisztnek. Tudnia kell a német nyelvet is.

F. H. Temesvár. A napokban már választottunk kérdésre. Méltóztassék utána nézni.

S. C. Puszt-Uj-Desida. Női munkát értékesítő Luja-egyvet, IV. Kossuth Lajos utca 4. Elnöke gróf Hugonnyai Béláné.

Zsenny. Sajnáljuk, de nem ismerjük a magyar szöveget. A *Budapesti Napló* előfizetői karácsonyra egy remek naptárt kapnak.

Hernyók. Három ellenszere is van. Hajtsunk pulykákat a hernyókáposztára, azok egy óra alatt kipusztítják a hernyókat. Ha újra jelentkeznek a hernyók, az eljárás megismétlődik. Egy másik orvosság az, hogy öntözze meg tyuktrágya-lével, amely előzőleg néhány napig állott. Harmadik ellenszere a tanaton (dohánylug) által való permetezés.

E. A. Budapest. Tessék folytatni. Mind a kettő határozott tehetségre vall. — **B. A. Budapest.** Ugyan kérem, kérem, hisz ez nem vers.

R. L. Csak akkor zárhatja ki, ha saját szerzeményéről rendelkezik.

P. A. J. Egy férfi megtartja a szavát. Sorsjegyeiről a napokban kap üzenetet.

Szerén. Kecske-mét. Jól tudja, a Szilárda név tényleg a görög eredetű Konstancia helytelen és erőszakolt megmagyarosítása. Ha tehát Szilárda néven írták is be az anyakönyvbe, jogosan és minden aggodalom nélkül használhatja a Konstancia nevet.

21.116. számú előfűzető. Az Andrássy-utí Műcsarnok most már csak névleg műcsarnok. Az új Műcsarnok kiűnn van a Városligetben és a Képzőművészeti Társulat. Ha be akar iratkozni, forduljon annak titkári hivatalához. A feltételek 10 forint évi tagsági díj, amiért temérdek reklamációkat kap.

Sch. J. Nagy-Bajom. Ez idő szerint külföldön utazik, de már a napokban visszatér a fővárosba. Lakása: VII. Lövölde-tér 2.

Szénás. Az állás a segéd-fogalmazói, számlellenőri, jegyzői, telekkönyvezetési, törvényszéki irodai igazgatói stb. állásoknak felel meg.

Z. G. Tata. 1. Az egyetemen kell vizsgázni, minden félév elején vagy végén, tehát szeptemberben vagy februárban. 2. Miniszteri engedéllyel bármikor beiratkozhatik. 3. Az egyetem dékani hivatalánál. 4. Két félév múltán vizsgázhatik, előbb nem.

B. G. Miskolc. Igaza van, szíveséget és nem köteleiséget teljesítettünk, mikor előfizetőinknek a hozzánk intézett kérdésekre tájékoztató felvilágosítást adunk. Ez a szíveséggünk azonban annyira nem lehet, hogy hirdetőink rovására cégeket is ajánljunk. Ez elvi álláspontja a szerkesztőségnek, amelytől el nem térhet. Ami tehát az ön immár világosabb kérdését illeti, ezúttal is csak azt válaszolhatjuk, hogy igenis, olyan üzlet több is van a fővárosban, de azoknak címeit sajnálatunkra föl nem sorolhatjuk, mert ez már cégajánlás volna. Méltóztassék figyelemmel kísérsni hirdető rovatainkat, ott akárhányszor ajánljunk ilyen üzletek, vagy pedig hívja föl őket a kishirdetéseik közt s minden bizonyítványt jelentkezni fognak. Meg kell még jegyeznünk, hogy a szerkesztői üzeneteket a lap *belső dolgozóitársai* írják.

Über Land und Meer. 1. Stuttgartban van a szerkesztősége. 2. Olyan lapot többet nem ismerünk. 3. Crépieux-Jamin: Graphologie. Lombroso: Grafologia. 4. Egenyeműsög. 5. Főesűki. 6. Pápai híros korona. 7. Hajlam, ösztön, törekvés.

P. J. Dr. Fényes Samu ügyvéd Kassán. Üdvözlését átadtuk neki.

Hu előfizető leánya. Tessék reggel és este községség, kevés szóval készült, zsiros házi szappannal mosdani és törülközős után mosni le az arcát újra u. n. Kummerfeld vízzel s ezt hagyja megszáradni. Ha ezt szorgalmasan csinálja, rövidesen elmulnak az összes pattanások.

Maroska. Akármelyik nagyobb könyvkereskedéshez fordul, szívesen megküldi az orvosi szakirodalom jegyzékét.

Léval előfizető. 40 fillérért megrendelheti kiadóhivatalunkban.

S. K. Tass. 1. Az okleveles tanító egyéves önkéntesi joggal bír. 2. Aki nyolc gimnáziumot végzett, de érettségét nem tett, szintén lehet egyéves önkéntes, de csak a saját költségén szolgálhat, államköltségben nem.

B. Za. Hort. Két b-vel irandó.

135.803. sz. előfizető. Nem kaphatja meg az egyéves önkéntesi jogot, csak ha megszerzi a szükséges tanulmányi kvalifikációt vagy önkéntesi tanfolyamot végez és sikerrel teszi le az önkéntesi vizsgát.

Erzsi, Szeged. Méltóztassék a kérdést megisméltetni, mert itt a leveleire nem emlékezik senki.

Praceptor. Glück-Somogyi: Praktisches Lehrbuch der ungarischen Sprache, ára 1 kor. 80 fillér. Megrendelheti a *Budapesti Napló* kiadóhivatalánál.

Sz. M. Pozsony. Ha a szülei a polgármesteri hivatalban tanukkal igazolják be, hogy ön gyermekkor óta a Mihály nevet viseli s bizonyítványai is erre a névre szólnak, esetleg elrendelik az anyakönyv kiigazítását.

K. J. Budapest. A menyasszony bátyját illeti meg az a tisztség.

Körjegyző. Három évig még elegendő a hat középiskolai végzettség, azontul már érettségi vizsgát fognak követelni.

H. H. Budapest. Nagyon igaz van, de a kérdésre nem igen lehet már visszatérni.

24.584. számú előfizető. Hadmentességi adót mindenesetre kell fizetni és pedig a fennfőző esetben 10 éven át, mert fia 2 éven át tettelesen szolgált. Ha fia munkaképtelen, akkor ön fizeti helyette az adót.

G. J. A. Nána. Köszönet. Gonduk lesz rá.

B. Ö. Budapest. Úgyes, de a közlés mértékét nem őríti meg.

G. F. Temesvár. Bizony sajnós, nem fogadható el.

Sorsjegyek.

Sz. M. D. Levélét nem kaptuk meg. Irja meg újra sorsjegyeinek számát.

Assculap, F. S. Várud, K. J. 32. Budapest, A. H. Tamási, P. B. Arad, sorsjegyeik nem nyertek.

Napirend.

Naptár: Hétfő szeptember 10. — Római katolikus: Tol. Miklós. — Protestáns: Jodok. — Görög-orosz: (augusztus 28.) Mózes rem. — Zsidó: Elul 16. — Nap kel: 5 óra 16 percek. — Nyugszik: 6 óra 4 percek. — Hold kel: 5 óra 25 percek délután. Nyugszik 6 óra 46 percek reggel.

Erzsébet királyné halálának évfordulója. Reggel 8 óra-
kor gyászmise a királyi palota kápolnájában; délelőtt 10 óra-
kor gyászmise a Mátyás-templomban.

A pénzügyminiszter fogad délután 4 óra-
kor. **Országos cipész-kongresszus** harmadik napja.

Nemzeti Múzeum. Természettörténi nap. Nyitva délelőtt 9 órá-
tól 1 óráig. Többi tárai 1 korona belépődíj mellett tekint-
hetők meg.

Magyar Kereskedelmi Múzeum a városligeti iparcarnok-
ban nyitva délelőtt 9 órá-
tól 12-ig.

Telnelokosi Iparmúzeum nyitva délelőtt 9 órá-
tól 1-ig, és délután 3 órá-
tól 5-ig.

Iparművészeti múzeum zárva.

Szabadalmi levéltár (Erzsébet-körút 19.) nyitva délelőtt 9-
1 óráig.

Magyar királyi központi statisztikai hivatal nyilvános könyvtára és térképtárgyterme (II. Osztop-utca) nyitva délelőtt 10-11-ig.

Egyetemi könyvtár zárva.

Közlekedési múzeum a Városligetben, nyitva délelőtt 9-1 óráig.

Magyar Kereskedelmi Múzeum. Igazgatóság: VII. kerület Kerepesi-utó 20. szám alatt. Hivatalos órák: délelőtt 9-től délután 2 óráig. Tudakodó osztály és kereskedelmi szakkönyvtár VII. Kerepesi-utó 22. sz. Hivatalos órák délelőtt 9-12 óráig és délután 3-5 óráig. A hazai termékek állandó kiállítása, (a Kelti mintárai és kereskedelem-történeti gyűjtemény, továbbá a háziipari kiállítás, melyben az üzletvezetéség árusításokat is eszközöl) a városligeti iparcarnokban nyitva: délelőtt 9 órá-
tól 12 óráig és délután 2 órá-
tól 4 óráig. A külföldi kirendeltség központi üzletvezetésége (Magyar kereske-
delmi részvénytársaság) V. Váci-körút 32. szám alatt.

M. KIR. OPERAHÁZ.

Nyári szünöt.

NEMZETI SZÍNHÁZ. Hétfő, 1900. szeptember hó 10-én. Hamlet, dán királyfi.

Tragédia 5 felvonásban, írta Shakespeare. Fordította Arany János.

Table with 3 columns: Actor names (Claudius, Hamlet, Horatio, Polonius, Laertes, Voltimand) and roles (Szacsavay, Mibályfi, Pálfi, Szigeti, Ivánfi, Narcisz).

Kedzete 7 óraker.

VIGSZÍNHÁZ.

Hétfő, 1900. szeptember hó 10-én.

Erzsébet királyné.

Költemény, írta Balla Miklós. Szaválja Haraszthy H. Utána;

Phédra.

Tragédia 5 felvonásban, írta Racine. Fordította Ábrányi Emil.

Személyek:

Table with 3 columns: Actor names (Thezeus, Phédra, Hippolit, Aricia) and roles (Gál, Omoné, Jászai M., Bihari, Lenkei).

Kedzete 7 1/2 óraker.

NEPSZÍNHÁZ.

Hétfő, 1900. szeptember hó 10-én.

Gyász-nyitány.

Szerzette Barna Izso.

A királyné emlékezete.

Költemény. Írta Makai Emil. Szaválja: Szirmai Imre. Utána;

Hoffmann meséi.

Regényes operette 4 felvonásban. Írta Jules Barbier Ford. Dr. Váradi Antal. Zenéjét szerz. J. Offenbach

Személyek:

Table with 3 columns: Actor names (Hoffmann, Lindorf, Copélus, Miracie, Spallanzani, Crespel) and roles (Kenedich, Stella, Vidor, Olympia, Antonia, Miklós, Solymosi, Luther, Kiss M., András, lovász Kovács).

Kedzete 7 óraker.

MAGYAR SZÍNHÁZ.

Hétfő, 1900. szeptember hó 10-én.

New-York szépe.

Operette 2 felvonásban, 6 képmen. Írta Hugh Morton. Fordította Salgó Ernő és Makai Emil. Zenéjét szerzette Gustavo Kerker.

Személyek:

Table with 3 columns: Actor names (Fronson, Harry, Kurt, Snifkins, Twiddles) and roles (Sziklai, Ráthonyi, Boross, Mátrai, Beöthy).

Kedzete 7 1/2 óraker.

Jegyek a M. kir. Operaház, Nemzeti és Magyar Színház előadására kaphatók és előjegyezhetők Bárd Ferenc és Testvéreneműkereskedésében Kossuth Lajos-utca 4. sz. és Andrassy-utca 42. sz. a., valamint a New-York kávéházban. (Telefon.)

URÁNIA SZÍNHÁZ.

Hétfő, 1900. szeptember hó 10-én.

Páris 1900-ban.

Írta Salamon Ödön.

Kedzete 7 1/2 óraker.

FŐVÁROSI NYÁRI SZÍNHÁZ.

(Budán, a Krisztinavárosban.)

Hétfő, 1900. szeptember hó 10-én.

Több mint királyné.

zímű 5 felv. írta E. Bergerat. Ford. Makó Lajos. Kedzete 7 óraker.

VÁROSLIGETI SZINKÖR.

Hétfő, 1900. szeptember hó 10-én.

A képviselőjelölt.

Eredeti énekes zímű 3 felvon. Írta Dr. Barthos Andor és Dr. Hódv Lajos. Zenéjét szerzette Dr. Erdélyi Lajos. Kedzete 7 óraker.

FOLIES CAPRICE.

9 óraker Ma 9 óraker

Der Hausjude.

10 óraker 10 óraker

Szenzációs ujdonság!

Ügyvédek alkonya.

Eredeti magyar bohózat. Írta egy ősjogász. Rendező: Rott Sándor.

Hotel Narrenhaus.

Bobózat. Írta: LEITNER H.

SISTERS VALERIE

angol ének-és tánc-duettisták.

EDEN Színház. Ma hétfőn, este 8 óraker High-life előadás. Az előkelő társaság találkozó helye.

Vendégszerep Összjáték fantasztikus látványosságokkal Somossy mulatóban. Ma hétfőn, este 8 óraker High-life előadás.

Fiuméből 4 1/2 kgr. Cuba kávé... 6.93 frtért. 1/4 Császár keverék teát 1.60 minden más követéssel nélkül küld. FRATELLI DEISINGER & CO. Fiume. ÁRLAP INGYEN.

Vámos Gizella államilag képesített zenetanár zeneiskolájában. a beiratások folyamatban vannak. Beiratkozni lehet naponta d. e. 9-12 óráig és d. u. 3-6 óráig az intézet helyiségében Erzsébet-körút 8. szám I. em. (a New-York palota átellenében.)

Lampel Róbert (WODIANER F. ÉS FIAI) es. és kir. udv. könyvkereskedés kiadásában megjelent és a nagym. válás- és közköt. m. kir. miniszterium által approbat.

Szerkesztő és gyakorlati mérésztan. Lengyel Sándortól, a III. és IV. oszt. szám. 63 ábrával. 3 kiadás, füzve 1 kor. 60 f. Vázonkötésben 2 kor. A geometria elemel. Moeenik-Dr. Schmidt Ágostól. s. kiadás 2 kor. 40 f.

A természetrajz elemel. Pap J.-től. 9. kiadás. Állattan 160 ábrával, 1 kor. 60 f. - Növénytan 130 ábrával 1 kor. 60 f. - Ásvány-, közet- és földtan, 86 ábrával 80 f. - Állat-, növény-, ásvány-, közet- és földtan 362 ábrával, füzve 2 kor. 80 f.

Köznép-osztály. Ferenec József-kabát 4 irt Jaquet - - - - - 3 irt Frack - - - - - 5 irt Nadrág - - - - - 2.50. Rothberger Jakab, Kristóli-ter 2. 1-6 emelet.

Arany- és ezüst eladás. Alkalmi nászajándékok. 13 latos ezüst evőkészletek 12 személyre 140 irt, 6 személyre 60 irtól kezdve és főjebb. Mindennemű finom ezüsttárgyak barok és francia stílusban.

Zongora hangolást kiváló szakmunkások által végzett. 2 frtért Sternberg Ármín és Testvére es. és kir. udv. hangszergyár zongora-osztálya Kossuth Lajos-utca 22. Károly-körút sarok. Zene-palota.

Kerékpárok alkatrészeket 30% árengedménnyel a gyári áron alul szállít. Láng Jakab és fia kerékpár nagy raktára Budapest, József-körút 41. Arjegyék ingyen! Javítások saját műhelyünkben olcsón és szakszzerűen.

Magyar királyi Államvasutak. Pályázati hirdetmény. A magyar királyi Államvasutak Gyulafehérvár állomásán levő pályavendégdíj bére ezennel zárt ajánlati pályázat hirdetőik.

Nagy vagyont. óriási jövedelmet szerezhet az ország bármely helyén, egy falun, mint városban lakó férfi vagy nő, könnyű otthoni munkával, ha a „Kereskedelmi Vegyészeti” című könyv most megjelent, két-szeresen bővített harmadik kiadását megrendeli, mert a könyvből 540 különféle foglalkozást tanul meg, melyely előkészítést és lökébeiktetés nélkül naponta 20-30 koronát, évente 5-6000 koronát csekélytársasággal, otthoni munkával megkereshet.

Hamisítatlan Magyar árú bort 18 frtől 22 frtig rendelhetel Deutsch A-nal Aradon, Deák Ferenc-utca 3. sz. Iskolakönyvek. Egyetemi tankönyvek az ország összes tanintézte számára, egy teljes osztályra mint egykor nagy választékban és jutányos áron kaphatók, eladhatók és becserelehetők: Szilágyi Béla antiquarium és könyvkereskedésében, Budapest, Károly-körút 26. szám.

Titkos betegségek min. lennemen impotentiát meg 1 d s e b b e k e l l e s megcélzó alkozerrel, alaposan gyógyítja med. unt. Dr. Fabinyi v. kórható orvos, specialista oly módszerrel, melyet sok ezer betegnél biztos eredménnyel alkalmazott számos évi kórható gyakorlatában. Hisztes elker folytan honorarium utólag is fizethető Lovoclekre eljuttatni válassz: kivánatra gyógyszeresek. 16678 Lakás: Budapest, VII., Erzsébet-körút 12. l. em. Bejárta a leposónél. Külön várótermek. Rendel: d. e. 9-3-ig este 8-9-ig.

Nincs ember ki a KHINAI események iránt nem érdeklődnek! Egész Kínát s annak népét ismertető gyönyörű könyv jelent meg a napokban Cholnoky Jenőtől Sárkányok országa cím alatt 200 eredeti képpel. Kapható lapunk kiadóhivatalában füzve 10, díszkötésben 15 koronáért utánvét vagy az összeg beklüldése ellenében.

Magyar királyi Államvasutak. Pályázati hirdetmény. A magyar királyi Államvasutak Gyulafehérvár állomásán levő pályavendégdíj bére ezennel zárt ajánlati pályázat hirdetőik. A bérlet 1901. évi január hó 1-vel kezdődik és tart ezen időponttól számított 3 éven át vagyis 19. évi december hó 31-ig.